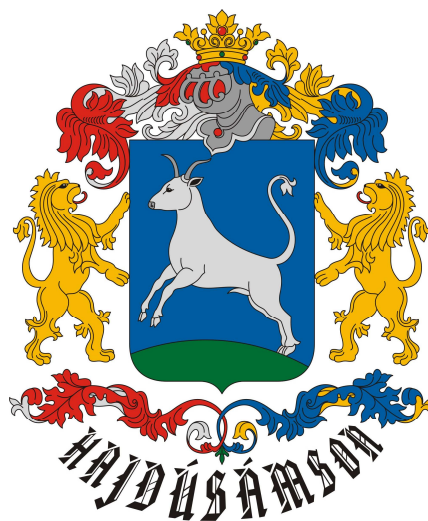


HAJDÚSÁMSON VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA



2017. február



Külzetlap

Hajdúszék Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Készítette:



OPUS TEAM Üzleti Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság

Közreműködők:

Antal Szabolcs
Polgármester

Szőkéné Diószegi Mária
Osztályvezető, Városfejlesztési és Műszaki Osztály



TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	4
1. Hajdúsámson középtávú városi céljai és azok összefüggései.....	8
1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása	8
1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	10
2. A megvalósítást szolgáló beavatkozások	12
2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	12
2.2. Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása 16	
2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve.....	26
2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	31
3. Antiszegregációs program.....	32
3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések.....	40
3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések.....	45
3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	46
4. A stratégia külső és belső összefüggései.....	51
4.1. Külső összefüggések.....	51
4.2. Belső összefüggések	63
5. A stratégia megvalósításának főbb kockázatai	64
6. A megvalósítás eszközei és nyomonkövetése	70
6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem fejlesztési beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	70
6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása szervezeti kereteinek meghatározása	71
6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok.....	75
6.4. Monitoring rendszer kialakítása.....	75
Táblázat-, ábra- és térképjegyzék.....	79
Irodalomjegyzék.....	81
1. sz. melléklet – Vízugyjító területek	82



BEVEZETÉS

Jelen dokumentum, Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (továbbiakban ITS) a 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülés céljából készült. Ezen időszakban nagy jelentősége van/lesz a megfelelő módon előkészített, megalapozott fejlesztési dokumentumoknak, melyek megjelenítik az adott terület fejlesztési irányait, céljait és igényeit. Ennek megfelelően településünk a vonatkozó előírásoknak, jogszabályoknak megfelelő és az elkövetkező évek finanszírozási környezetéhez is illeszkedő integrált településfejlesztési stratégiát alkotott.

A 2014-2020-as európai uniós fejlesztési ciklusban különösen nagy szerep jut az európai városok fejlesztésének, az Európai Unió Területi Agendája (TA2020) is megerősíti a városok szerepét. Integrált és többszintű megközelítés alkalmazását javasolja a városfejlesztési és város-rehabilitációs politikákban, és támogatja az EU 2020 azon erőfeszítéseit, amelyek arra irányulnak, hogy „a városok az intelligens, fenntartható és befogadó fejlődés motorjaivá váljanak, és vonzóak legyenek az élhető lakhelyet és munkát keresők, valamint a turisták és a befektetők számára is.”. Bátorítja a városokat arra, hogy „a területükön végzett valamennyi beavatkozás hatékonyságának növelése érdekében készítsenek és fogadjanak el integrált stratégiákat és területi terveket.”

Az EU 2020 Stratégia Európa intelligens (smart), fenntartható (sustainable) és befogadó (inclusive) növekedésének céljaira összpontosít, és ezen célokhoz az Európai Unió egészére vonatkoztatva konkrét célértékeket is társít. Az EU egészére vonatkozó célokhoz a tagállamoknak is vállalásokkal kell hozzájárulniuk, melyhez a kohéziós politika eszközrendszerét is felhasználhatják. A 2014-2020 időszaki kohéziós politika megvalósítását szolgáló ún. Közös Rendelkezéseket tartalmazó rendelet (az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete) meghatározza azt a 11 tematikus célkitűzést, melyek elérésének támogatásával a kohéziós politika hozzájárul az EU2020 Stratégia céljaihoz. A tematikus célkitűzések az alábbiak:

- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és - kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;



(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

Az EU egyes alapjainak (ESB alapok) felhasználását, működését további rendeletek szabályozzák (1301, 1304, 1305/2013/EU), melyek az egyes tematikus célokhoz kapcsolódó beruházási prioritásokat határoznak meg. A beruházási prioritások azt fogalmazzák meg, hogy az adott alap milyen módon járul hozzá a 11 EU szintű tematikus cél eléréséhez. Nem finanszírozható olyan tevékenység az ESB alapokból, amely nem illeszkedik a beruházási prioritások valamelyikéhez. Azzal együtt, hogy az ESB alapok – különösen az ERFA és az ESZA - minden beruházási prioritása alkalmazható városi környezetben, városfejlesztési jellegű célok elérése érdekében, az egyes alapok kifejezetten városi problémák megoldására irányuló beruházási prioritásokat is meghatároznak.

Az ERFA rendelet célzottan városi problémákra irányuló beruházási prioritásai az alábbiak:

4. számú tematikus cél: az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban.

4 e) beruházási prioritás: alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható multimodális városi mobilitást és a kárenyhítést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását.

6. számú tematikus cél: a környezet megőrzése és védelme, valamint a forráshatékonyság támogatása.

6 e) beruházási prioritás: a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdáövezetek (köztük a átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása.

9. számú tematikus cél: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és mindenfajta diszkrimináció elleni küzdelem.

9 b) beruházási prioritás: a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása;

Az ESZA által támogatott beruházási prioritások mindegyike részét képezheti integrált településfejlesztési stratégiáknak, programoknak, projekteknek.

Az EU kohéziós politikájában bekövetkezett változások alapján az európai uniós források már nem kvázi szabadon felhasználható keretek, hanem az EU közös céljainak megvalósítását szolgáló eszközök, így rendkívül fontos, hogy a hazai fejlesztéspolitika és fejlesztéspolitikai dokumentumok is igazodjanak, hozzájáruljanak a megvalósuláshoz. Az EU strukturális és kohéziós alapjaiból származó, a nemzeti operatív programokon keresztül elérhető támogatások tehát a városfejlesztés meghatározó jelentőségű forrásait jelentik az ITS érvényességének időszakában.

A városfejlesztés hazai meghatározottsága

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) integrált megközelítéssel foglalja egységbe az ágazati és területi fejlődés folyamatait, kijelöli Magyarország számára a hosszú távú jövőképet, fejlesztéspolitikai célokat és elveket. A területi fejlődés érdekében a többközpontú térszerkezetet biztosító, fenntartható városhálózat-fejlesztésre helyezi a hangsúlyt. Legfontosabb



feladatként jelenik meg a harmonikus város-vidék kapcsolatok létrehozása, a kompakt településrészek kialakítása, a leromlott állapotú városrészek hanyatlásának megállítása, a stratégiai szemléletű város- és várostérségi tervezés megerősítése, illetve a különböző területi szintek együttműködésének segítése. A többközpontú városhálózat-fejlesztés megvalósítása érdekében különböző profilú városok és várostérségek csoportját azonosítja. Budapest nagyvárosi térségét, a fővárosból legfeljebb egy órán belül elérhető belső városgyűrű településeit, illetve a Budapest gazdasági túlsúlyának kiegyensúlyozása érdekében kijelölt külső városgyűrű településeit.

A Kormány jogszabályba foglalta (314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről) a középtávú településfejlesztési stratégiák (ITS) tartalmi és egyes eljárási jellegű követelményeit és összefüggő dokumentum-rendszert hozott létre. Ennek értelmében az ITS egy rendkívül széles körű, három elemből álló megalapozó vizsgálatra kell, hogy épüljön.

A stratégia elkészítése során városunk figyelembe vette egyrészt a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért felelős szakállamtitkársága által elkészített „Városfejlesztési Kézikönyv” második, javított kiadását (2009); másrészt a Belügyminisztérium „Útmutató a kis- és középvárosok és a fővárosi kerületek integrált településfejlesztési stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” című dokumentumot. Megvalósult a fenti dokumentumokban lefektetett az az elvárás is, hogy a település integrált településfejlesztési stratégiájának célrendszere illeszkedjen a megyei területfejlesztési koncepció és stratégiai program céljaihoz.

Az integrált településfejlesztési stratégia és célja

Az integrált településfejlesztési stratégia a település középtávú fejlesztési irányait meghatározó, operatív jellegű, megvalósítás-orientált fejlesztési dokumentum, melynek célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő az elkövetkező hét év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

Készítése során a tervezők meghatározó szándéka volt, hogy segítségével a városban folyó fejlesztési tevékenységek egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, a város mindinkább képes legyen felhasználni a 2014-2020 közötti időszak európai uniós fejlesztési forrásait, s ezzel a stratégiába foglalt tevékenységek jelentős része meg is valósuljon. Az ITS keretet ad ahhoz is, hogy a közsféra fejlesztései mellett a magánsféra befektetései is bevonhatóak legyenek, ezzel is segítve a két szféra közötti partnerség kialakulását, illetve tervezési menete ahhoz is hozzájárul, hogy az ITS céljai és projektjei széles körű támogatást élvezzenek.

Partnerségi egyeztetés megvalósítása

Hajdúsámson Város Önkormányzata Képviselő Testülete a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközök egyeztetésének és elfogadásának eljárási szabályairól szóló 36/2013. (02.28.) sz. határozatával fogadta el az illetékes tervek társadalmaztatásának, partnerségi egyeztetési eljárásának szabályait, mely a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet 29., 30. és 31.§-a által meghatározott követelményeknek tesz eleget. A partnerségi tervben foglaltak



alapján az Önkormányzat a készülő tervekről tájékoztatja a lakosságot, illetve az egyeztetési eljárásban foglaltak alapján várja a lakosság visszacsatolását a készülő tervekhez vonatkozóan.

Hajdúsámson Város Polgármestere a tervezési folyamat megindításáról tájékoztatta a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet 30. §-ban felsorolt szerveket és a szomszédos települési önkormányzatokat.

A tervezési folyamat során a tervezők számos alkalommal egyeztettek az önkormányzat képviselőivel és munkatársaival. Helyszíni bejáráson is részt vettek, ahol az önkormányzat munkatársaitól kaptak bővebb tájékoztatást a város helyzetére vonatkozóan. Személyes interjúkra is sor került a város polgármesterével, a főépítésszel, valamint a Városfejlesztési és Műszaki Osztály vezetőjével.

A helyzetfeltáró, - elemző munkarész során kialakult helyzetképet az önkormányzat által 2016. április 7-én szervezett fórumon mutatták be az egyeztetési eljárásba bevont partnereknek. A különböző szervezetek képviselői fejtették ki véleményüket a feltárt folyamatokra vonatkozóan, illetve vettek részt annak finomításában. Az egyeztetés során a partnerekkel együttműködve a felsorolt problémákból és fejlesztési szükségletekből kialakított problémafa alapján készült el a célfa, ami a fejlesztési irányok kijelölésében játszott fontos szerepet.

A tervezési folyamat során 2016. szeptember 5-én ismét egyeztetésre, fórum megtartására került sor az egyeztetési eljárásba bevont partnerekkel. A fórumon a város középtávú konkrét fejlesztési elképzelései kerültek számbavételre, lettek megvitatva az akcióterületi lehatárolásokra tekintettel.

Az Önkormányzat az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) kidolgozásáról és menetéről honlapján keresztül tájékoztatja a lakosságot, ahol a képviselő testület által elfogadott dokumentumok is megtalálhatóak.



1. HAJDÚSÁMSON KÖZÉPTÁVÚ VÁROSI CÉLJAI ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

JÖVŐKÉP

Olyan város, amely környezeti és természeti erőforrásainak megtartásával és felhasználásával az agglomerálódó térség nyújtotta előnyöket magas minőségű lakókörnyezet és közszolgáltatások révén az esélyegyenlőség biztosításával, a helyi identitás növelésével, lakosságát megtartani képes, vonzó a betelepülők számára, és jobb életkörülményeket teremt. Célja magas minőségű lakókörnyezet és közszolgáltatások biztosítása a megújuló és fenntartható gazdasági fejlődés segítségével.

Forrás: Hajdúsámson Településfejlesztési Koncepció 2015. évi aktualizálása

1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Hajdúsámsonban az elmúlt évek során jól lettek meghatározva a fejlesztési irányvonalak, ezért a település Integrált Településfejlesztési Stratégiájának kialakítása során nem cél egy teljesen új stratégia létrehozása, hanem az, hogy az eddigi elképzelésekből kiindulva és a jelenlegi adottságokat figyelembe véve felülvizsgálatra és összegezésre kerüljenek a célkitűzések, azok súlyponti elemei.

Ennek megfelelően jelen dokumentum célja, hogy stratégiai keretbe foglalja a középtávú városfejlesztési elképzeléseket úgy, hogy azok a helyi lakosság igényeivel összhangban legyenek, ösztönözzék a magántőke beruházásait és az önkormányzat hosszú távú városfejlesztési politikájának szerves részét alkossák. Cél továbbá a területi alapú, meghatározott városrészekre építő, de komplex szemléletű várostervezés és –fejlesztés megvalósítása.

A jövőkép elérése érdekében három alapvető, hosszú távú cél került megfogalmazásra:

A1. Alapvető cél: A város gazdaságának, ezen belül iparának fejlesztése és turisztikai vonzerejének növelése, a meglévő vállalkozások fejlesztésével, a befektetések ösztönzésével.

A2. Alapvető cél: Hajdúsámson lakosai életminőségének javítása, a számukra elérhető szolgáltatások minőségének fejlesztésével, különös tekintettel a kertségek és a külterületek lakóira.

A3. Alapvető cél: Hajdúsámson térségi szerepkörének erősítése, a városi funkciók és közintézmények által kínált szolgáltatások fejlesztésével.

Az alapvető, hosszú távú célok elérése érdekében 5 középtávú cél (2 tematikus és 3 területi) került megfogalmazásra. A tematikus célok az egyes alapvető, hosszú távú célokhoz kapcsolódnak, a területi cél a Hajdúsámson kertségeinek problémáit kívánja kezelni területi megközelítés alapján, de több tematikus cél fejlesztési tevékenységeit magába olvasztva és azokat kiegészítve.



Hajdúsámson középtávú településfejlesztési célrendszerét a következő ábra szemlélteti:

1. ábra: Hajdúsámson célhierarchiája

STRATÉGIAI CÉLOK

KÖZÉPTÁVÚ VÁROSI CÉLOK

1.

Városi szerepkör
erősítése

Időtáv: 7-8 év

2.

Közzolgáltatások
elérhetőségének
és a lakosság
életminőségének
javítása

Időtáv: 7-8 év

3.

A gazdasági
versenyképesség
fokozása

Időtáv: 7-8 év

4.

Élhető
környezet,
gyarapodó
népesség

Időtáv: 7-8 év

5.

Infrastrukturális
fejlesztések az
elmaradott
városrészekben,
a szegregációval
érintett
területeken

Időtáv: 7-8 év

Forrás: Saját szerkesztés



1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

Jelen fejezet célja a középtávú városi célok részletes meghatározása. Hajdúsámson vonatkozásában kétféle cél kerül meghatározásra:

- **Tematikus célok**, amely tematikus jelleggel megfogalmazott, de nem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozódó érvényességű célok, melyek a város egészére vonatkoznak. A középtávú városi célok integrált jellegű célok, olyanok, melyek eléréséhez több tematikus/ágazati jellegű tevékenység koordinált végrehajtása szükséges. A célok kialakításánál fontos szempont volt, hogy az ITS nem kizárólag Hajdúsámson Város Önkormányzata, hanem a város egészének tervezési alapdokumentuma. Ebből kifolyólag tartalmazza azokat a célokat is, amelyek megvalósításáért a városi önkormányzat csak közvetve vagy részben felelős, hiszen azokat állami, magán, non-profit szereplők valósítják majd meg.
- **Városrészi (területi) célok**, amelyek Hajdúsámson 6 városrészére javasoltak. E célok a Településfejlesztési Konceptióban nem szerepelnek, így azok meghatározása jelen fejezet részét képezi.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia vegyesen is tartalmazhat tematikus és területi jellegű célokat. A középtávú városi célok tehát integrált jellegű célok, olyanok, melyek eléréséhez több tematikus/ágazati jellegű tevékenység koordinált végrehajtása szükséges. A stratégia áttekinthetősége és az ahhoz rendelt források koncentrált felhasználásának segítése érdekében javasolt, hogy a középtávú városi célok száma az összetettebb, viszonylag sokrétű fejlesztési problémákkal rendelkező középvárosok terveiben se haladja meg a 4-5 célkitűzést.

A célok kialakításánál is fontos figyelembe venni, hogy az ITS nem kizárólag a települési önkormányzat, hanem a város egészének tervezési alapdokumentuma, tartalmazza tehát azokat a célokat is, amelyek megvalósításáért a városi önkormányzat csak közvetve vagy részben felelős (pl. állami, magán, non-profit szereplők valósítják majd meg).

Az alábbi táblázatban kerül összesítésre Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának középtávú városi céljainak jellege. A megfogalmazott 5 városi cél közül 3 területinek, 2 pedig tematikusnak minősül.

1. táblázat: A középtávú városi célok jellege

	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közzolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Tematikus cél					
Területi cél					



A területi fókuszú célok megvalósítása érdekében több önálló akcióterületet is kijelölt az Önkormányzat. Az alábbi táblázat szemlélteti az egyes akcióterületek és a középtávú stratégiai célok összefüggését:

2. táblázat: A középtávú városi célok és az akcióterületek közötti összefüggések

	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közzolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Városközpont akcióterület					
Oncsa akcióterület					
Sámsonkert akcióterület					
Martinka akcióterület					



2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

A Magyarország számára 2014-2020 között rendelkezésre álló uniós források felhasználásához meghirdetésre került 10 operatív program. Az operatív programok illeszkednek az EU2020 stratégiához. A benyújtott programok tekintettel vannak arra, hogy a támogatások célzottan arra a területre jussanak, ahol a legnagyobb szükség van rájuk.

Minden településfejlesztési dokumentum esetében fontos, hogy a tervezett célok megvalósításához milyen – elsősorban – pénzügyi eszközök állnak rendelkezésre. A 2014-2020-as időszakban várhatóan az uniós kohéziós források lehetnek a legfontosabbak Hajdúsámson településfejlesztése szempontjából.

A Kormány 1298/2014.(V.5.) Korm. határozatában döntött a 2014-2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programokhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról. A dokumentum 2014.05.05 – 2014.12.03 közötti időszakban volt hatályos. A határozatot az 1702/2014. (XII. 3.) Korm. határozat 13. pontja visszavonta 2014. december 3. napjával. Ettől a naptól 1702/2014. (XII. 3.) Korm. határozat tartalmazza a TOP források megoszlását.

Hajdúsámson Város Önkormányzata elkötelezett abban, hogy segítse a piaci szereplők által megvalósítani tervezett beruházásokat, ennek érdekében célja strukturált együttműködések kialakítása ezen befektetőkkel.

A projektek besorolásakor három típusú projektet különböztethetünk meg: kulcsprojekteket, akcióterületi projekteket, hálózatos projekteket. A pontszerű beavatkozások olyan egyéb elemek, melyek egyik kategóriába sem sorolhatóak be.

- **Kulcs projektek:** Alapvető feltételét képezik valamely, vagy akár több középtávú városi cél elérésének.
- **Akcióterületi projektek:** Térben és időben koncentrált, jellemzően komplex jellegű projektek.
 - egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását illetve hatásának kiteljesedését,
 - az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, volumenük és megvalósulásakor várható hatásuk akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.
- **Pontszerű beavatkozások:** Jól körülhatárolható, városrészek különálló pontszerű fejlesztései, melyek beavatkozási jellegük szerint nem komplexek.
- **Hálózatos projektek:** Egymással összehangolt, térben kapcsolódó projektek.
 - több egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll,
 - a város egészére, vagy annak jelentős hányadára kiterjed,
 - a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.



Hajdúsámson Város vezetése elkötelezett amellett, hogy a 2014-2020-as időszakban olyan fejlesztések valósuljanak meg, amelyek összhangban állnak a város jövőképevel, a megfogalmazott középtávú célokkal, és megvalósításukra a város képes lesz a következő Európai Unió költségvetési ciklus forrásaira támaszkodva. Fontos, hogy olyan beavatkozások kerüljenek meghatározásra, amelyek a lakosság jóléte és a város fejlődése szempontjából indokoltak, pénzügyileg megvalósíthatóak, és a város rendelkezik az ezek megvalósítását lebonyolító humánerőforrással.

Hajdúsámson a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet a kedvezményezett járások besorolásáról alapján átmenetileg kedvezményezett település.

Az akcióterület az integrált településfejlesztési stratégiában kijelölt egybefüggő terület, ahol az önkormányzat a fejlesztéseket alapvetően befolyásoló pozícióban van, és amellyel kapcsolatban középtávon jelentős beavatkozásokat tervez. Minden egyes városfejlesztési akcióterületet ki kell jelölni, amellyel kapcsolatban középtávon, vagyis 2016-2022 közötti időszakban jelentős beavatkozást tervez a város. Az akcióterületeknek nem kell behálózniuk az egész város területét, hiszen egy akcióterület kiterjedhet több városrészre, illetve egy városrésznek lehet több akcióterülete is. Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában az alábbi akcióterületek kerültek kijelölésre, amelyek a városfejlesztés csomópontjai lesznek az elkövetkező években:

1. Városháza környéki akcióterület
2. Ócsa akcióterület
3. Sámsonkert akcióterület
4. Martinka akcióterület

Az akcióterületek kijelölésekor az alábbi szempontok lettek figyelembe véve:

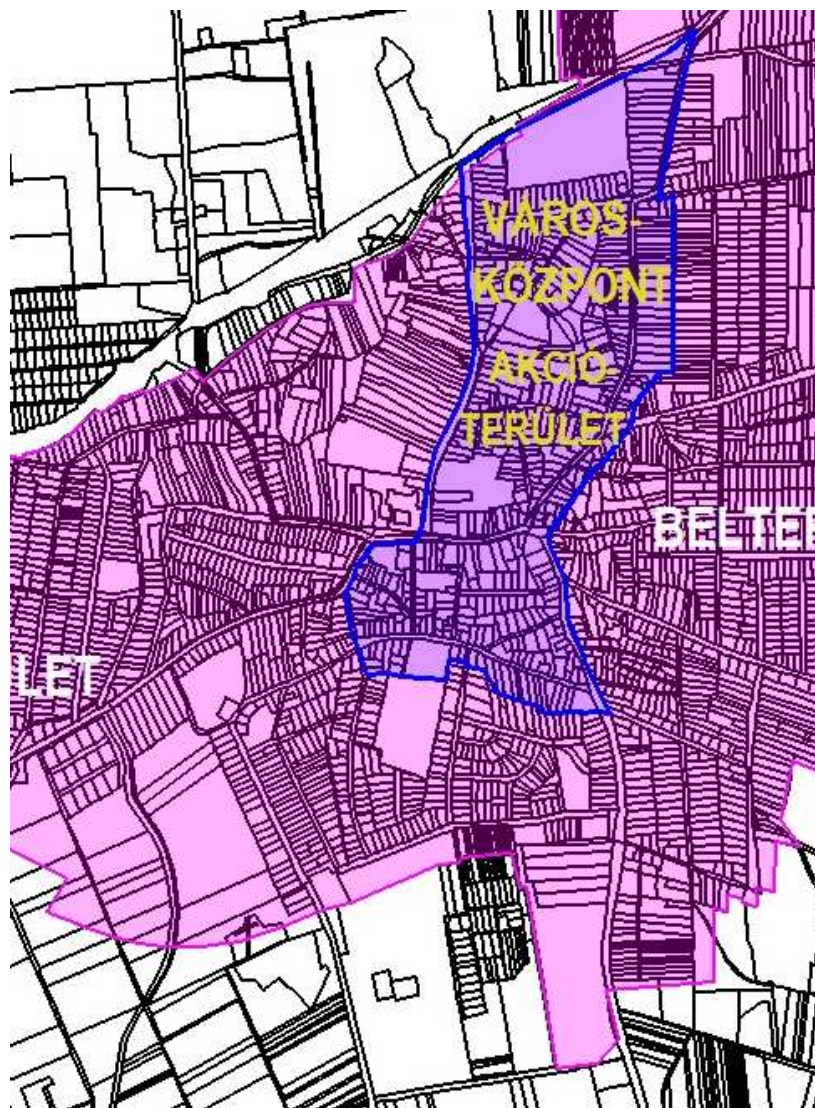
- *A városfejlesztési stratégiai irányokhoz igazodó, fejlesztési gócpontokhoz kötődő akcióterület lehatárolási elv:* Kizárólag azokat a területeket jelöltük ki akcióterületként, ahol a fejlesztési beavatkozások (projektek) koncentrálnak és ezek szinergikusan épülnek egymásra. Ez többségében azt feltételezte, hogy vagy az önkormányzat, vagy a magánszektor (vállalkozások, lakóközösségek) vagy bizonyos önkormányzati intézmények döntési pozícióban vannak az adott terület fejlesztését illetően. Ebből eredően a központi településrész belterületi városrésze kimaradt az akcióterületekből, mivel itt nem koncentráltak egyik oldalról sem fejlesztéspolitikai feladatok, illetve ezen a területen kizárólag magántulajdonban lévő kertek házak vannak.
- *Homogén, sajátos profillal rendelkező területek kijelölése akcióterületként:* Egyértelműen körvonalazódnak azok a területek, amelyek sajátos szerepük, funkciójuk, speciális fejlesztési irányuk és helyük miatt önálló akcióterületet alkotnak.
- *A település szerkezeti tervének figyelembe vétele:* Külön vizsgáltuk mindegyik akcióterület kijelölésekor, hogy a szerkezeti terv milyen terület-felhasználást irányoz elő, illetve milyen kategóriába sorolja.
- *Jogosultsági szempontok figyelembe vétele:* A városrehabilitációt célzó pályázati kiírások előírják bizonyos jogosultsági kritériumokat, amelyeknek meg kell felelnie az akcióterületnek. Másak a jogosultsági kritériumok a városházánál és más a kritériumrendszer azon akcióterületek esetében, amelyekre szociális városrehabilitációt kíván az önkormányzat megvalósítani.
- Ahol kulcsprojekt valósul meg, önálló akcióterületként került meghatározásra

Az egyes akcióterületek térképi megjelenítése

1. Városhközpont akcióterület

Kossuth utca - Szabadság tér – Petőfi utca – Malom utca – Jócai utca – Szondi utca – Vámospércsi út – Rákóczi utca - Árpád utca – Vasúti sín (tervezett utca)

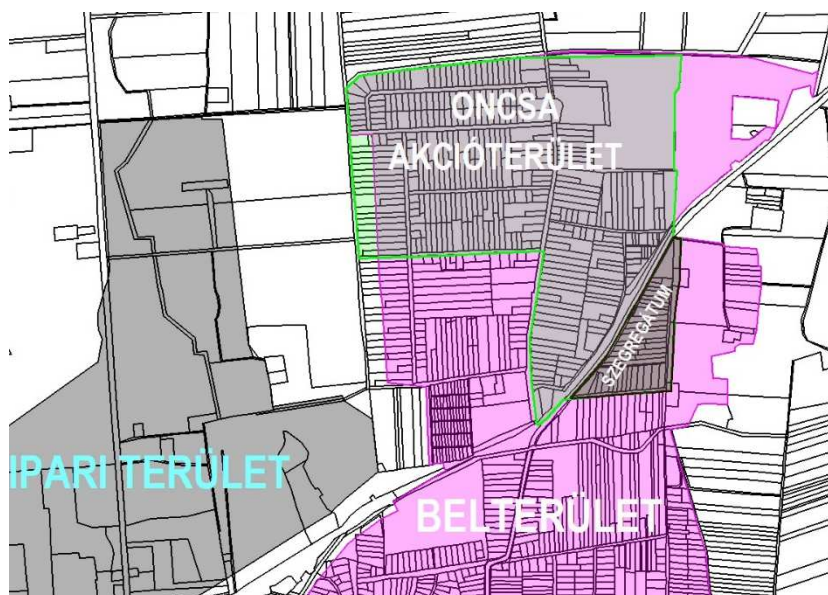
1. térkép: Városhközpont akcióterület



Forrás: saját szerkesztés

2. Oncsa akcióterület

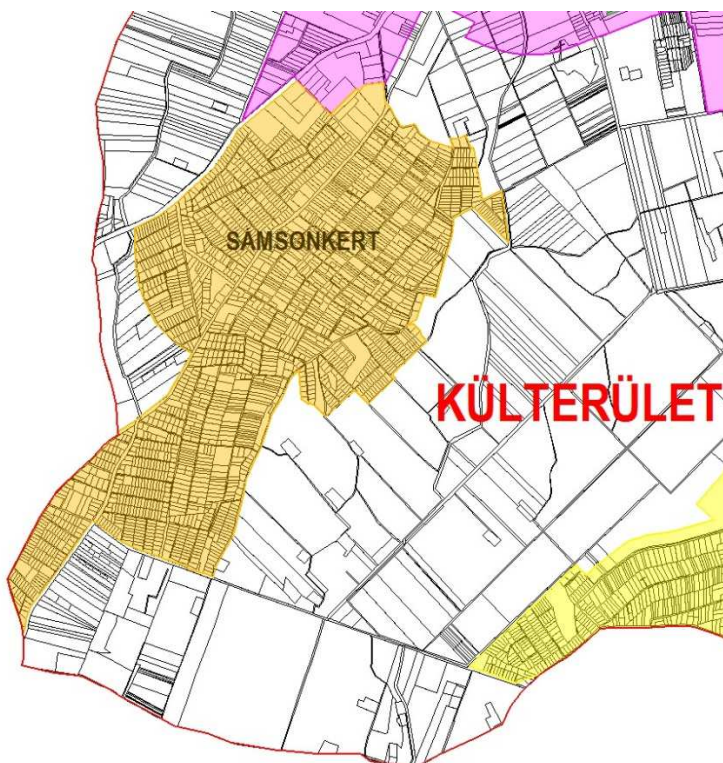
2. térkép: Oncsa akcióterület



Forrás: saját szerkesztés

3. Sámsonkert akcióterület

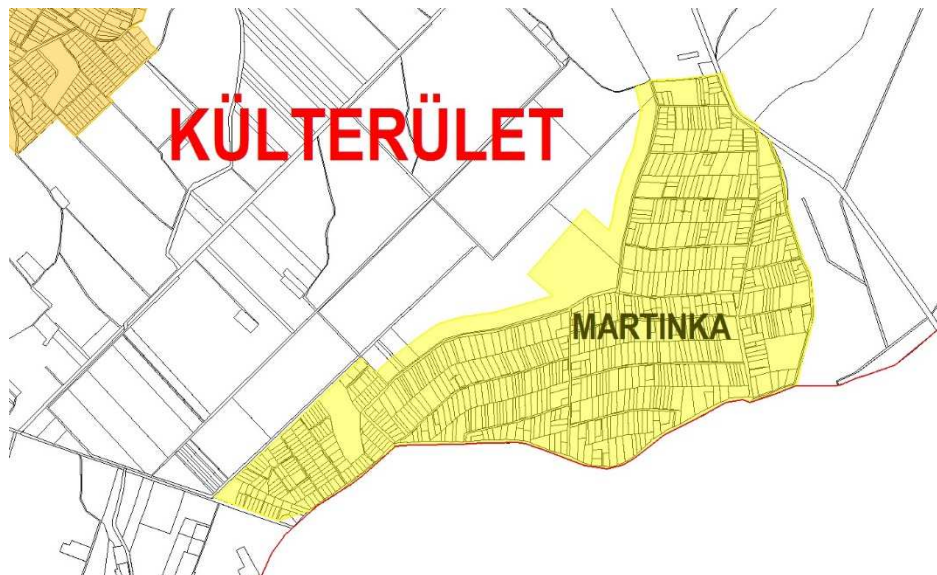
3. térkép: Sámsonkert akcióterület



Forrás: saját szerkesztés

4. Martinka akcióterület

4. térkép: Martinka akcióterület



Forrás: saját szerkesztés

2.2. Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása

A következőekben a négy, fentebb meghatározott akcióterületeken tervezett beruházások bemutatására kerül sor.

3. táblázat: Városház központ akcióterületen tervezett beruházások

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projekt cél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
1.	Fedett piac, piaccsarnok építése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A piac jelenleg területén egy fedett piaccsarnok kialakítása tervezett, melynek célja a helyi gazdaság erősítése, a helyi lakosok számára a friss, helyi termékek elérhetővé tétele. Az OTÉK szerinti kötelező parkolók kialakítása is tervezett.	2018	igen
2.	Belvárosi parkolók kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Jelenleg a parkolási helyzet nem megfelelően rendezett a városban. Parkolóhely kialakítása az akcióterület több pontján szükséges.	2018-2020	nem



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projektcél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
3.	Szabadtéri rekreációs terület és rendezvénytér kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Több ütemben megvalósuló fejlesztés az Edina, Epreskert utcai területen: o A projekt célja a helyi lakosok rekreációs lehetőségeinek bővítése. Ennek érdekében az Edina utcán az Önkormányzat egy szabadidős rekreációs parkot kíván létrehozni. o Tervezett rendezvénytér kialakítása és programszervezés megvalósítása is. „Helyi étel – helyi élet” helyi gasztronómiai hagyományőrzés és hagyományőrző műhelyek és programok.	2018-2020	igen
4.	Városkép javítása, központi területek megújítása, zöldterületi fejlesztések megvalósítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A már felújított épületek környezetének rendbetétele, zöldterületi fejlesztések megvalósulása (pl.: Rákóczi utca 4.; piac melletti zöldterület).	2018	igen
5.	Családsegítő szolgálat új telephelyének kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A Nyíradonyi Szociális és Gyermejjóléti Szolgáltatási Központ Hajdúsámsoni Telephelye Családsegítő Szolgálat átköltöztetését, kívánja megvalósítani az Árpád út 22. szám alatti épületből a Rákóczi út 9. szám alatti épületbe, annak bővítésével.	2018	nem
6.	Hajdúsámsoni bölcsőde udvarfejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Udvar, játszóudvar felújítása, árnyékoló-szerkezet kialakítása tervezett az épület mellett.	2018	nem
7.	Szilárd burkolatú járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Szilárd burkolatú járda felújítása tervezett az akcióterületen: Toldi utca, Kossuth utca, Epreskert utca, Rákóczi utca (stb.)	2017-2020	nem



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projektcél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
			akcióterületi érintett szakasza.		
8.	Utak burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása, mechanikai stabilizálása, pormentesítése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	- Jókai utca – Malom utca akcióterületi érintett szakaszának szilárd burkolattal történő ellátása (több ütem) - Epreskert utca (stb.)	2018-2020	nem
9.	Megújuló energia felhasználási beruházások	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Polgármesteri Hivatal, Eszterlánc Óvoda, Egészségügyi Központ esetében (Hársfa u. 3-5.) megújuló energia felhasználási (napelem rendszer) beruházás.	2019	nem
10.	Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Épület-felújítás, komplex energetikai korszerűsítés, tanulást segítő infrastrukturális fejlesztések megvalósítása.	2018-2019	nem
11.	Új utcák kialakításának és szilárd burkolattal történő ellátásának tervezése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Vasúti sín mentén tervezett utca.	2020-2022	igen
12.	Infrastrukturális, beruházás jellegű fejlesztéseket kiegészítő „soft” elemek	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Környezettudatosság és integrált szemlélet erősítése a lakosság körében; humánkapacitás fejlesztés; települési arculat és identitás fejlesztése; bűnmegelőzés, közlekedésbiztonság és közbiztonság javítását segítő rendezvény (sorozat) jellegű programok, akciók.	2019	nem
13.	Helyi Akciócsoport	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Helyi közösségi fejlesztési stratégia megvalósítása kapcsán a HACS együttműködési tevékenységeinek előkészítése és végrehajtása; az együttműködési tevékenységekhez	2019	nem



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projekt cél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
			kapcsolódó adminisztrációs és igazgatási tevékenység; az együttműködési tevékenységekhez kapcsolódó tevékenységek (menedzsment, monitoring, értékelési feladatok), valamint az érdekelt közötti információcsere érdekében a potenciális kedvezményezettek segítése (animációs tevékenységek).		
14.	A Polgármesteri Hivatal feladat-ellátási helyhez kapcsolódó kapacitásbővítése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A Polgármesteri Hivatal feladat-ellátási hely vonatkozásában a jelenlegi kapacitáshiány orvoslása.	2020	nem

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

4. táblázat: „Oncsa” akcióterületi projektek

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projekt cél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
1.	Szegregált Területek Felszámolására Irányuló Komplex Programok – „soft” elemek	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Adósságkezelési tanácsadás; drogprevenációs előadások; kompetenciafejlesztés a foglalkoztatás elősegítése érdekében; "Gazdálkodj okosan" – Háztartástani gazdasági ismeretek; egészséges életmód klub; bűnmegelőzés; közösségi felmérés; generációs/többgenerációs klubok; sportnap-játszóház; közösségi kert – családi kiskert; környezetszépítés, egészségnap; információs napok; tanulást segítő foglalkozások.	2019	nem
2.	Szegregált Területek Felszámolására	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Közösségi Ház kialakítása, kiegészülve közösségi tér, sportcélú, valamint	2019	nem



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projekt cél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
	Irányuló Komplex Programok – infrastrukturális beavatkozások		zöldfelület fejlesztéssel. Tervezett önkormányzati tulajdonú szociális bérlakás felújítása, lehetőség szerint a beavatkozási területeken új szociális bérlakások létesítése, továbbá fiókkönyvtár állandó helyre telepítése.		
3.	Utak burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása; járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Beavatkozással érintett utcák: Haladás utca, Bethlen utca, Kazinczy utca, Munkácsy utca, Láng utca, Hajnal utca.	2020	nem

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

5. táblázat: Sámsonkert akcióterületen tervezett projektek

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projekt cél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
1.	Sámsonkerti egészségház létrehozása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A projekt célja Hajdúsámson-Sámsonkert településrészen élő 3.000 ember egészségügyi ellátásának javítása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése.	2018	nem
2.	Sámsonkerti iskola komplex energetikai korszerűsítése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Sámsonkerti iskolarész komplex energetikai korszerűsítése, megújuló energia felhasználási (napelem rendszer) beruházás megvalósítása.	2019	nem
3.	Közösségi ház létrehozása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Közösségi/kulturális ház létrehozása és programszervezés Sámsonkertben.	2019	nem
4.	Felnőtt kondipark	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Közösségi egészségfejlesztő térbútorok és animációs tevékenység megvalósítása.	2019	nem



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projektcél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
5.	Közösségi játszóterek kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Közösségi játszóterek kialakítása és családi programok szervezése.	2019	nem
6.	Szűcs utca szilárd burkolattal történő ellátása (Szűcs utca II. ütem)	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Sámsonkert Szűcs utca szilárd burkolattal történő ellátása II. ütemének megvalósítása (a korábbi ÉAOP-3.1.2/A-09 projekt folytatásaként). Több szakaszban megvalósuló fejlesztés.	2019	nem
7.	Utak burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása; járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Szőlő utca, Hajdú utca szilárd burkolattal történő ellátása. Sámsonkert Fő utca felújítása.	2020	nem
8.	Ivóvíz hálózat fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Vezetékes ivóvíz bevezetése a még el nem látott területeken.	2018-2020	nem
9.	Szennyvíz hálózat fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Szennyvízhálózat bővítése a még el nem látott területeken.	2018-2020	nem
10.	Lakóterületi fejlesztések Sámsonkertben	magánbefektetők	Letelepülési szándék elősegítése: lakóterületek kialakítása („Simara ring” lakónegyed).	n.a.	nem

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás



6. táblázat: Martinka akcióterületi projektek

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/Projektcél	Tervezett megvalósítás/befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
1.	Szabadtéri színpad kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Szabadtéri közösségi színpad létrehozása és programszervezés Martinkán	2019	nem
2.	Felnőtt kondipark	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Közösségi egészségfejlesztő térbútorok és animációs tevékenység megvalósítása	2019	nem
3.	Közösségi játszóterek kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Közösségi játszóterek kialakítása és családi programok szervezése	2019	nem
4.	Önkormányzati épületek komplex energetikai korszerűsítése (Martinka)	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Martinkai Községi Ház energetikai korszerűsítése: o Külső nyílászárók cseréje; o Külső hőszigetelés; o Megújuló energia felhasználási beruházás.	2020	nem
5.	Ivóvíz hálózat fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Vezetékes ivóvíz bevezetése a még el nem látott területeken.	2018-2020	nem
6.	Szennyvíz hálózat fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Szennyvízhálózat kiépítése Martinkán.	2018-2020	nem
7.	Lakóterületi fejlesztések Martinkán	magánbefektetők	Letelepülési szándék elősegítése: lakóterület kialakítása	n.a.	nem
8.	Kerékpárút építése Martinka településrészén	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Kerékpárút építése a központi településrész és Martinka városrész között	2022	nem
9.	Utak burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása; járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A Harmathy út élvez prioritást.	2020	nem

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A bemutatott fejlesztési elképzelések mindegyik akcióterület esetében elsősorban a megyei projektgyűjtés során kerültek megfogalmazásra, kiegészítve a partnerségi egyeztetés során felmerült



egyéb elképzelésekkel. A vállalkozók által tervezett beruházások előkészítettsége alacsony, így pontos meghatározásuk és költségbecslésük nem lehetséges. Az ütemezés tervezett állapotot mutat.

7. táblázat: Akcióterületeken kívüli (A), hálózatos projektek (H), pontszerű beavatkozások (P), városi szintű projektek (V)

Ssz.	Projekt címe	Beavatkozás típusa	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/ Projektcél	Tervezett megvalósítás/ befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását?
1.	Tároló csarnok, raktár építése	A	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A helyi gazdaság fejlesztéséhez szükséges egy, a helyben megtermelt mezőgazdasági termékek tárolására szolgáló csarnok, raktár kialakítása.	2018	nem
2.	Teljes lakosságot érintő városi szintű programok	V	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Civil szervezetek kapacitás- és kompetencia-fejlesztési programjai; Ifjúsági közösségfejlesztő programok; Időskorúak közösségfejlesztő programjai; Egészségmegőrzés és családi élet program	2019	nem
3.	Többcélú közösségi rendezvénytér és programok megvalósítása	A	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Többcélú közösségi rendezvénytér létesítése (700 m ²) a Kossuth utca 12-16. megvalósítási helyen, továbbá sport és egészségmegőrző közösségi programok szervezése	2019	nem
4.	IV. számú vízgyűjtő csapadékvíz elvezetési rendszerének kiépítése ¹	H	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A településen belül több területen is problémát okoz a belvíz. A belvíz megfelelő elvezetése érdekében kerül sor a IV. számú vízgyűjtő	2018	nem

¹ A vízgyűjtők térképi ábrázolása az 1. sz. mellékletben.



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Ssz.	Projekt címe	Beavatkozás típusa	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/ Projektcél	Tervezett megvalósítás/ befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását ?
				csapadékvíz elvezetésének kiépítésére.		
5.	V. számú vízgyűjtő csapadékvíz elvezetési rendszerének kiépítése ²	H	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A településen belül több területen is problémát okoz a belvíz. A belvíz megfelelő elvezetése érdekében kerül sor az V. számú vízgyűjtő csapadékvíz elvezetésének kiépítésére.	2020	nem
6.	Szilárd burkolatú járdák felújítása	H	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Bartók Béla, Ág, Csire, Veres Péter utcák; Bartók-Garai sarok, Nap, Harangi, Rákóczi utcák járda felújításai	2017	nem
7.	Utcák burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása	H	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Útburkolat felújítás aszfalttal a Damjanich utcán. Útépités a Bartók Béla utcán, Szatmári utcán stb.	2017-2020	nem
8.	Inkubátorház, gazdaságfejlesztési iroda létrehozása	P	Hajdúsámson Város Önkormányzata	Vállalkozások segítése, piacra jutásuk és fennmaradásuk erősítése.	2020	nem
9.	Gazdasági-ipari terület fejlesztése	A	Hajdúsámson Város Önkormányzata	A gazdasági-ipari terület betelepítése, vállalkozók segítése.	2020-2022	nem
10.	Kilátó építése, tanösvény kialakítása	A	Hajdúsámson Város Önkormányzata, civil szervezetek	Martinka felé, a külterületen, Natura 2000-es és a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet területén megvalósuló fejlesztés.	2020	nem

² A vízgyűjtők térképi ábrázolása az 1. sz. mellékletben.



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Ssz.	Projekt címe	Beavatkozás típusa	Projektgazda neve	Projekt rövid bemutatása/ Projektcél	Tervezett megvalósítás/ befejezés éve	Igényli-e a rendezési terv módosítását ?
11.	Magánszálláshelyek létrehozása	P	Helyi vállalkozások, Hajdúsámson Város Önkormányzata	A turizmus fejlesztése érdekében magánszálláshelyek létrehozása.	2020-2022	nem
12.	Szabadidős turizmus fejlesztése	P	Helyi vállalkozások, Hajdúsámson Város Önkormányzata	A település lehetséges vonzerejét növelő szabadidős és lovasturizmus fejlesztése.	2020	nem
13.	471-es főút hajdú-bihari fejlesztése Debrecen és Nyíradony között	H	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	4 szakasz: - Debrecen és Hajdúsámson között négy­sávosítás - Debrecen belterületén négy­sávosítás - Hajdúsámson <u>tehermentesítése</u> <u>elkerülő út megépítésével (8,6 km; 2x1 sáv)</u> - Hajdúsámson és Nyíradony között 11.5 tonnás tengelyterhelésre történő burkolat-megerősítés (2x1 sáv)	2020 (elkerülő út: 2018)	nem
14.	Hajdúsámson és Balkány közötti közúti és kerékpáros elérhetőség javítása	H	Hajdúsámson Város Önkormányzata Balkány Város Önkormányzata	Hajdúsámson és Balkány között aszfaltút és kerékpárút építése	n.a.	nem

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás; www.nif.hu



2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A költségek megadásakor becsült költségek szerepelnek a táblázatokban, mivel a különböző fejlesztési elképzelések előkészítettségi foka számos esetben alacsony, a pontos műszaki tartalom nem ismert, ennek következtében a feltüntetett értékek nem tekinthetők kötelezettségvállalásnak.

A projektek részletes szakmai, műszaki tartalmának kidolgozását követően kerülhet sor a pénzügyi keretek megtervezésére.

A későbbi részletes pénzügyi tervezés alapkövetelményei az alábbiak:

- részletesen kidolgozott szakmai tartalom;
- meghatározott tevékenységekre vonatkozóan külső árajánlatok, (építési beruházások esetében költségbecslések);
- hasonló projektekben részt vett szakemberek tapasztalati tudásának rendelkezésre állása.

A legtöbb beruházás megvalósulása az Európai Unió és a Magyar Állam támogatásával tervezett. Hajdúsámson Város Önkormányzata, mint projektgazda által megvalósítandó beruházások esetében a TOP, azaz a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tekinthető elsődleges pénzügyi forrásnak. A lenti táblázatban megtörténik a konkrét pályázati konstrukcióra való hivatkozás is.

8. táblázat: Városközpont akcióterület – vázlatos pénzügyi terv

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Becsült költség (bruttó millió Ft) ³	Forrás, pályázati konstrukció
1.	Fedett piac, piaccsarnok építése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	210	TOP-2.1.2
2.	Belvárosi parkolók kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	40	TOP-2.1.2; egyéb uniós, állami, önkormányzati
3.	Szabadtéri rekreációs terület és rendezvényter kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	46 130	TOP-2.1.2 TOP-7.1.1
4.	Városkép javítása, központi területek megújítása, zöldterületi fejlesztések megvalósítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	80	TOP-2.1.2
5.	Családsegítő szolgálat új telephelyének kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	80,2	TOP-4.2.1
6.	Hajdúsámsoni bölcsőde udvarfejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	32,5	TOP-1.4.1
7.	Szilárd burkolatú járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	70	TOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati

³ Az infrastrukturális beavatkozások (építés, eszközbeszerzés) költségei mellett a kapcsolódó szolgáltatások (tervezés, műszaki ellenőrzés stb.) költségei is tervezve, becsülve lettek.



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Becsült költség (bruttó millió Ft) ³	Forrás, pályázati konstrukció
8.	Utak burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása, mechanikai stabilizálása, pormentesítése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	400	TOP-2.1.2; egyéb uniós, állami, önkormányzati
9.	Megújuló energia felhasználási beruházások	Hajdúsámson Város Önkormányzata	64	TOP-3.2.1
10.	Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	200	EFOP, TOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati
11.	Új utcák kialakításának és szilárd burkolattal történő ellátásának tervezése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	önkormányzati
12.	Infrastrukturális, beruházás jellegű fejlesztéseket kiegészítő „soft” elemek	Hajdúsámson Város Önkormányzata	5,1	TOP-2.1.2
13.	Helyi Akciócsoport	Hajdúsámson Város Önkormányzata	75	TOP-7.1.1
14.	A Polgármesteri Hivatal feladat-ellátási helyhez kapcsolódó kapacitásbővítése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	egyéb uniós, állami, önkormányzati

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, tervezői becslés

9. táblázat: Oncsa akcióterület – vázlatos pénzügyi terv

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Becsült költség (bruttó millió Ft)	Forrás, pályázati konstrukció
1.	Szegregált Területek Felszámolására Irányuló Komplex Programok – „soft” elemek	Hajdúsámson Város Önkormányzata	100	TOP-5.2.1
2.	Szegregált Területek Felszámolására Irányuló Komplex Programok – infrastrukturális beavatkozások	Hajdúsámson Város Önkormányzata	330	TOP-4.3.1
3.	Utak burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása; járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	TOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, tervezői becslés



10. táblázat: Sámsonkert akcióterület – vázlatos pénzügyi terv

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Becsült költség (bruttó millió Ft)	Forrás, pályázati konstrukció
1.	Sámsonkerti egészségház létrehozása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	104	TOP-4.1.1
2.	Sámsonkerti iskola komplex energetikai korszerűsítése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	50	TOP-3.2.1
3.	Közösségi ház létrehozása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	33	TOP-7.1.1
4.	Felnőtt kondipark	Hajdúsámson Város Önkormányzata	8	TOP-7.1.1
5.	Közösségi játszóterek kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	15	TOP-7.1.1
6.	Szűcs utca szilárd burkolattal történő ellátása (Szűcs utca II. ütem)	Hajdúsámson Város Önkormányzata	135 (1.szakasz)	VP6-7.2.1-7.4.1.2-16; egyéb forrás
7.	Utak burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása; járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	TOP, VP, egyén uniós, állami, önkormányzati
8.	Ivóvíz hálózat fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	KEHOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati
9.	Szennyvíz hálózat fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	KEHOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati
10.	Lakóterületi fejlesztések Sámsonkertben	magánbefektetők	n.a.	magán

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, tervezői becslés

11. táblázat: Martinka akcióterület – vázlatos pénzügyi terv

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Becsült költség (bruttó millió Ft)	Forrás, pályázati konstrukció
1.	Szabadtéri színpad kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	13	TOP-7.1.1
2.	Felnőtt kondipark	Hajdúsámson Város Önkormányzata	8	TOP-7.1.1
3.	Közösségi játszóterek kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	14	TOP-7.1.1
4.	Önkormányzati épületek komplex energetikai korszerűsítése (Martinka)	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	uniós (TOP, VP), állami, önkormányzati forrás



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Becsült költség (bruttó millió Ft)	Forrás, pályázati konstrukció
5.	Ivóvíz hálózat fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	KEHOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati
6.	Szennyvíz hálózat fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	KEHOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati
7.	Lakóterületi fejlesztések Martinkán	magánbefektetők	n.a.	magán
8.	Kerékpárút építése Martinka településrészén	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	TOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati
9.	Utak burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása; járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	TOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, tervezői becslés

12. táblázat: Akcióterületeken kívüli, hálózatos projektek és pontszerű beavatkozások – vázlatos pénzügyi terv

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Becsült költség (bruttó millió Ft)	Forrás, pályázati konstrukció
1.	Tároló csarnok, raktár építése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	41	TOP-1.1.3
2.	Teljes lakosságot érintő városi szintű programok	Hajdúsámson Város Önkormányzata	44	TOP-7.1.1
3.	Többcélú közösségi rendezvénytér és programok megvalósítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	160	TOP-7.1.1
4.	IV. számú vízgyűjtő csapadékvíz elvezetési rendszerének kiépítése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	400	TOP-2.1.3; egyéb uniós, állami, önkormányzati
5.	V. számú vízgyűjtő csapadékvíz elvezetési rendszerének kiépítése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	400	TOP-2.1.3; egyéb uniós, állami önkormányzati
6.	Szilárd burkolatú járdák felújítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	TOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati
7.	Utcák burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	TOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Sorszám	Projekt címe	Projektgazda neve	Becsült költség (bruttó millió Ft)	Forrás, pályázati konstrukció
8.	Inkubátorház, gazdaságfejlesztési iroda létrehozása	Hajdúsámson Város Önkormányzata	50	TOP, egyéb uniós, állami, önkormányzati
9.	Gazdasági-ipari terület fejlesztése	Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	TOP-2.1.1, egyéb uniós, állami, önkormányzati
10.	Kilátó építése, tanösvény kialakítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata, civil szervezetek	50	TOP, ROHU ⁴ , egyéb uniós, állami, önkormányzati
11.	Magánszálláshelyek létrehozása	Helyi vállalkozások, Hajdúsámson Város Önkormányzata	n.a.	VP, magán, önkormányzati
12.	Szabadidős turizmus fejlesztése	Helyi vállalkozások, Hajdúsámson Város Önkormányzata	100	TOP, ROHU ⁵ , egyéb uniós, állami, önkormányzati
13.	471-es főút hajdú-bihari fejlesztése Debrecen és Nyíradony között	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	elkerülő út kivitelezése: nettó 8.332	állami
14.	Hajdúsámson és Balkány közötti közúti és kerékpáros elérhetőség javítása	Hajdúsámson Város Önkormányzata Balkány Város Önkormányzata	n.a.	uniós, állami, önkormányzati

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, tervezői becslés

A fenti táblázatokban szereplő konstrukciók a következők:

- TOP-1.1.3 Helyi gazdaságfejlesztés
- TOP-1.4.1 A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
- TOP-2.1.1 Barnamezős területek rehabilitációja
- TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása
- TOP-2.1.3 Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések
- TOP-3.2.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
- TOP-4.1.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése
- TOP-4.2.1 Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése
- TOP-4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
- TOP-7.1.1 Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösség-szervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva
- TOP-5.2.1 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok

⁴ Interreg V-A Románia-Magyarország Program

⁵ Interreg V-A Románia-Magyarország Program



- VP6-7.2.1-7.4.1.2 Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításhoz, karbantartáshoz szükséges erő- és munkagépek beszerzése

2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

Akcióterületeken kívül tervezett fejlesztések esetében egyrészt megfogalmazásra kerültek kisléptékű, pontszerű és vonalas elhelyezkedésű fejlesztések, melyek kiterjedésük illetve földrajzi távolságuk miatt nem illeszthetők bele a négy kijelölt akcióterületbe, de Hajdúsámson szempontjából olyan szükséges és jelentős fejlesztések, melyek illeszkednek a település megfogalmazott stratégiai céljaihoz. Ezen fejlesztések részletei, illetve vázlatos pénzügyi terve a korábbi fejezetekben bemutatásra kerültek, jelen fejezetben az ITS-ben rögzített városi célokkal való kapcsolat kerül ismertetésre.

13. táblázat: Akcióterületeken kívüli, hálózatos projektek, pontszerű beavatkozások és a középtávú városi célok kapcsolata

Sorszám	Fejlesztés megnevezése	Hajdúsámson Város ITS célrendszerének kapcsolódó tematikus és területi céljai
1.	Tároló csarnok, raktár építése	1, 3
2.	Teljes lakosságot érintő városi szintű programok	2, 4, 5
3.	Többcélú közösségi rendezvényter és programok megvalósítása	2, 4, 5
4.	IV. számú vízgyűjtő csapadékvíz elvezetési rendszerének kiépítése	2, 4
5.	V. számú vízgyűjtő csapadékvíz elvezetési rendszerének kiépítése	2, 4
6.	Szilárd burkolatú járdák felújítása	4
7.	Utcák burkolatának felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása	4
8.	Inkubátorház, gazdaságfejlesztési iroda létrehozása	1, 3
9.	Gazdasági-ipari terület fejlesztése	1, 3
10.	Kilátó építése, tanösvény kialakítása	3, 4
11.	Magánszálláshelyek létrehozása	3, 4
12.	Szabadidős turizmus fejlesztése	3, 4
13.	471-es főút hajdú-bihari fejlesztése Debrecen és Nyíradony között	2, 3, 4, 5
14.	Hajdúsámson és Balkány közötti közúti és kerékpáros elérhetőség javítása	3, 4

1: Városi szerepkör erősítése

2: Közfoglaltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása

3: A gazdasági versenyképesség fokozása

4: Élhető környezet, gyarapodó népesség

5: Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken



3. ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Hajdúsámson város anti-szegregációs programja, a KSH 2011. évi népszámlálás adatait, ezen belül a szegregációs adatbázist veszi alapul. A 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendeletben foglaltak alapján azon területek tekinthetők szegregátumoknak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusra vonatkozó határértéket. Ha a szegregációs mutató 30-34% közötti, akkor szegregáció szempontjából veszélyeztetett területről, ha a mutató 35 %, vagy a feletti akkor kialakult szegregátumokról beszélünk.

Hajdúsámson lakónépessége (2011. év KSH. népszámlálás adata: 12 966 fő, jelenleg: 12 961 fő) az elmúlt évek során enyhén növekvő tendenciát mutat, stabil demográfiai mutatókkal, mely köszönhető a viszonylag közeli megyeszékhely (Debrecen) által biztosított, a népesedést pozitívan befolyásoló körülményeknek. A városban a munkanélküliségi ráta (13,11 %), ezen belül a tartós munkanélküliek aránya (4,09 %) az országos átlaghoz képest magas.

A legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek aránya Hajdúsámsonban a 2011. évi KSH népszámlálási adatok alapján, az aktív korúakon (15-59. évesek) belül 24,3 %. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a városban az aktív korúakon vonatkozásában 47,9 %.

A KSH 2011. évi népszámlálási adatai alapján, négy szegregátum került lehatárolásra, amelyek közül három belterületen, egy pedig a külterületi részen helyezkedik el. Az 1. sz. a település északkeleti részén található Árpád út – földút – Hajnal utca részén, a második a település keleti részén Veres P. u. - belterületi határ - Nagyszőlőskert út - Viola u. - Csillag u. - Irinyi utcát magában foglaló terület, a harmadik a település délkeleti részén Acsádi út-belterületi határ-Róna telep- Deák F út által határolt területen (2. szegregátum), a harmadik Szabó P. u. - Táncsics u. - földút - belterületi határ - Vörösmarty u. által határolt területen (3. szegregátum) található, míg a 4. a külterületen található, a Melegoldal nevű településrész.

A fentiekén kívül két szegregációval veszélyeztetett terület található a város területén: az egyik a város keleti részén, a Szatmári út - Akácós köz - Akácós u. - Csire u. - Ág u. által határolt részen, míg a másik külterületen, a Ligetdűlő nevű külterületi településrészen.

A szegregáció fogalma, típusai, okai, következményei

A szegregációt a hátrányos megkülönböztetés egy formájaként határozhatjuk meg. A hazai társadalomtudományi szakirodalomban, valamint jogalkalmazási gyakorlatban a szegregáció elkülönítést jelent.

A hátrányos megkülönböztetésnek többféle formája létezik. Szegregációnak két típusát különböztetjük meg a lakóhelyi, valamint az oktatási szegregációt.

Az anti-szegregációs terv tekintetében a leghangsúlyosabb motívum a lakóhelyi szegregáció.

A lakóhelyi szegregációnak két alete létezik: az úgynevezett spontán szegregáció, valamint a tudatos, különböző intézkedések, jogi szabályozás révén előálló szegregáció. Spontán szegregációnak azt a folyamatot tekintjük, amikor egy városon, egy földrajzi egységen belül (vagy oktatási intézményben) vegyes társadalmi és etnikai összetételű lakosság él (jár iskolába), majd különböző társadalmi,



gazdasági okok következtében a jobb társadalmi helyzetű lakosság (diákok) helyére folyamatosan, tendenciaszerűen rosszabb társadalmi helyzetű, olykor homogén etnikai háttérű lakosság költözik be (diákok kerülnek). Hazánkban a szegregációnak alapvetően ez az a esete jellemző.

*Tudatos szegregáció*nak nevezzük azt a folyamatot, melyben a helyhatósági vagy országos jogszabályi rendelkezések révén a településeken belül olyan lakóövezeteket hoznak létre, amelyek az esetek egy részében nem kapcsolódnak szervesen a város szövetéhez, azokban nincsenek vagy csak csökevényes formában vannak jelen minőségi közszolgáltatások, az ott élő lakosság az esetek túlnyomó többségében etnikai és társadalmi összetétel szempontjából homogén egységet képeznek. Hazánkban nem volt arra precedens, hogy ilyen vagy ehhez hasonló, jogszabályi szinten is rögzített formája jöjjön létre a lakóhelyi szegregációnak.

A magyarországi szegregációval kapcsolatos kutatások megállapításai szerint az egyes szegregátumok létrejötte háttérében összetett társadalmi, gazdasági okok húzódnak meg. A hazai szegregációkutatás leginkább a mélyszegénységben élők, ezen belül is a roma lakosság lakóhelyi szegregációjára fókuszál. A rendszerváltás előtti Magyarországon is voltak településrészek, ahol kiterjedtebb lakókörnyezetben nagy számban éltek szegény, jellemzően roma családok. Azonban abban az időben a szegregátumokban lakók túlnyomó többsége aktívan kapcsolódott a munkaerő-piachoz, állandó jövedelemmel rendelkezett, ebből fakadóan ugyan szerény, de biztos egzisztenciális helyzetben volt. Továbbá az itt élők társas kapcsolati hálójuk színesebb, tagoltabb volt. Mindezek okán a szegregátumban élő emberek részét képezték a város életének, a szegregátumon kívül élő emberekkel mindennapos és aktív kapcsolatot ápoltak, tehát a térbeli elkülönülés nem járt együtt gazdasági, társadalmi izolációval. *(Forrás: Ladányi Sándor: Társadalom és térszerkezeti átalakulások)*

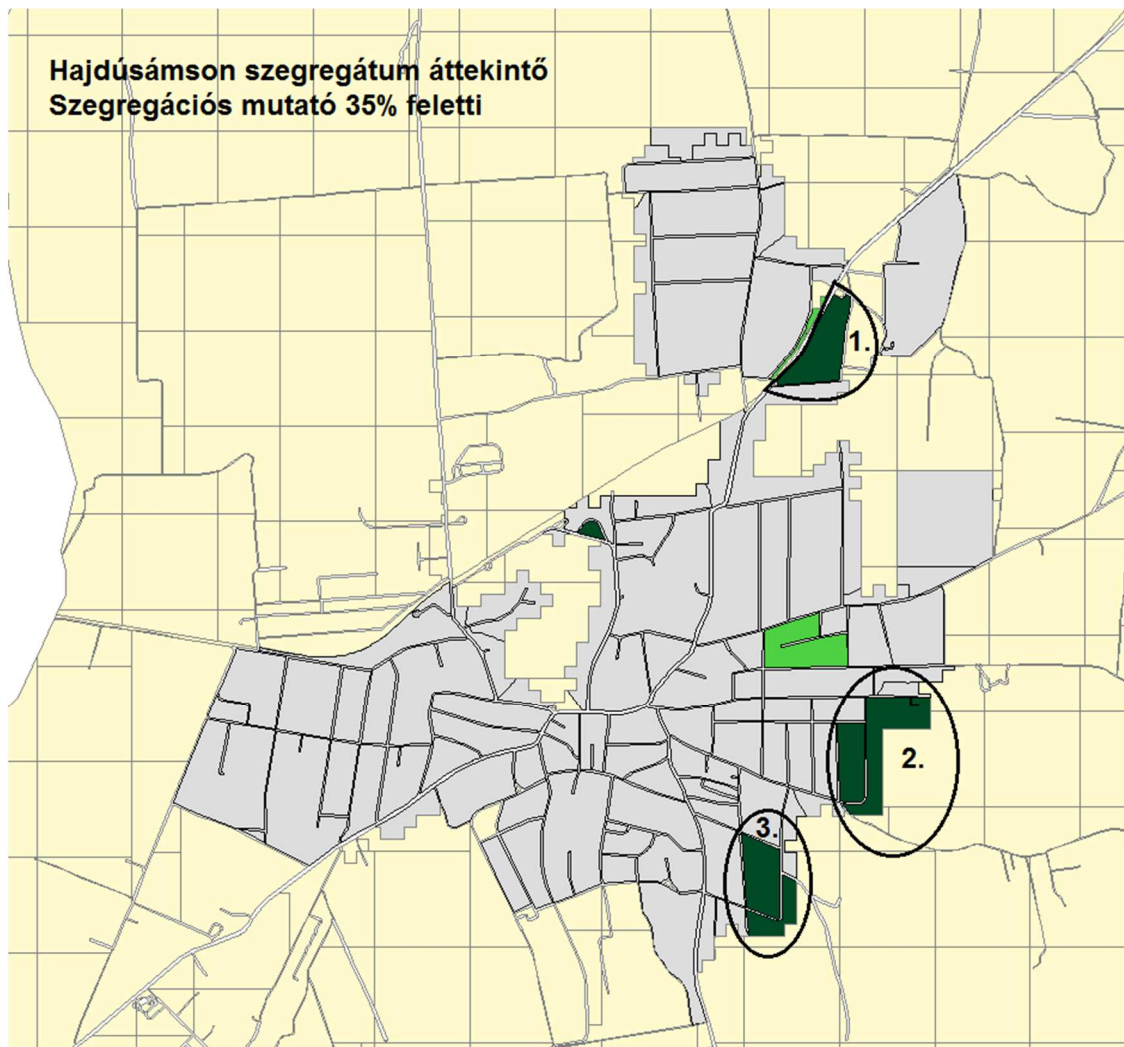
Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Hajdúsámson Város Önkormányzata is Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség megteremtése érdekében szükséges feladatokat. Az Anti-szegregációs Program (az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben foglalt szerkezetben készült.

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján „szegregátum vagy szegregációval veszélyeztetett terület: szegregációs mutatóval lehatárolt olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges; szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is”.

Az Anti-szegregációs Program elkészítése során szegregátumnak azokat a település részeket tekintjük, amelyek területileg egybefüggőek, jól körülhatárolhatóak, mely területeken legalább 50 fő lakónépességet alapul véve az aktív korúakon belül az alacsony státuszú lakosok aránya nagyobb egyenlő, mint 35 %. Alacsony státuszúnak azt a személyt tekintjük, akinek az iskolai végzettsége nem magasabb 8 osztálynál, és nem rendelkezik rendszeres (hivatalos) munkajövedelemmel.

5. térkép: Hajdúsámson szegregátumainak és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolása

A külterületi Melegoldal szegregátum és a Ligetdűlő szegregációval veszélyeztetett terület jelen térképen nem szerepel.



Forrás: KSH

Szegregátumok főbb adatai, összehasonlítása

Összehasonlítva az **1. szegregátum** adatait a város összesített adataival megállapítható, hogy a terület lényegesen elmaradottabb a városi átlagnál. A KSH által rendelkezésre bocsátott 2011. évi népszámlálási adatokat vizsgálva a következőket lehet összefoglalni:

- a szegregátum népessége nem kiemelkedően magas, mintegy 130 fő, a legnagyobb arányban az aktív korúak képviseltetik magukat a területen (54,6%), de a városi átlaghoz képest mintegy több mint 10 százalékponttal magasabb a fiatalok aránya is (32,3 %). Az időskorúak aránya gyakorlatilag megegyezik a városi átlaggal (13,1 % – szegregátum, 13,9 % – város),
- az aktív korúak közel fele, 47,9%-a általános iskolai végzettséggel, vagy azzal sem rendelkezik, felsőfokú végzettsége a 25 éven felüli lakók között senkinek nincs,

- a területen 37 db lakás található, amelyeknek közel harmada (29,7 %) alacsony komfort fokozatú, ami mintegy másfélszerese a városi átlagnak, de a többi szegregátumhoz képest nem kirívóan magas adat,
- a lakónépesség 69,2 %-a gazdaságilag nem aktív, az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya közel 70 %,
- a lakónépesség több mint egyharmada (37,5 %-a) munkanélküli, a tartós munkanélküliek aránya 20%, ami a városi átlag kétszerese.

6. térkép: Hajdúsámson 1. számú szegregátuma



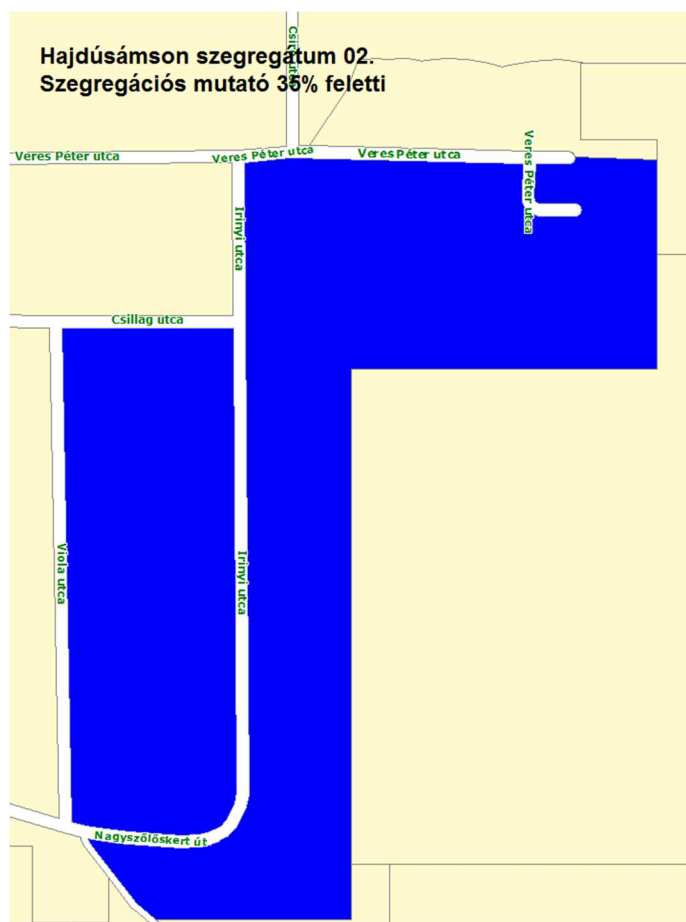
Forrás: KSH

A **2. szegregátum** - a KSH 2011. évi népszámlálási adatai alapján – a legnagyobb lakónépességű az összes szegregátum közül, de ugyanakkor néhány mutató tekintetében kedvezőbb helyzetben van, mint a többi szegregátum. A demográfiai mutatókból az alábbiak állapíthatók meg:

- a terület lakónépessége 371 fő, amelyből a legmagasabb arányt a 15-59 évesek képezik 55,8%-kal, azonban a fiatalok 41%-os aránya is igen magas, mind a városi átlaghoz, mind a többi szegregátumhoz képest. Ezzel együtt az időskorúak aránya nagyon alacsony, csak 3,2 %,
- az aktív korúak több mint fele (55,6 %) általános iskolai végzettséggel, vagy azzal sem rendelkezik, felsőfokú végzettséget a 25 évnél idősebbek közül csupán 0,7% szerzett, amely a városi átlag tizedét sem éri el,

- a területen 83 db lakás található, amelyek között kifejezetten alacsony, még a városi átlagnál is kevesebb a komfort nélküli lakások aránya, 13,3 % (városi átlag 15,9%). A szegregátum egyszobás lakásainak aránya szintén kedvező, 0 %.
- a lakónépesség gazdasági aktivitását tekintve viszont ez a szegregátum van a legkedvezőtlenebb helyzetben a város egészét tekintve, mivel a lakosok több mint háromnegyede, 76 %-a gazdaságilag nem aktív,
- a munkanélküliségi ráta a szegregátumban 22,5%, a tartós munkanélküliek aránya 11,2%, amely értékek viszont gyakorlatilag megegyeznek a városi átlaggal,
- az aktív korúak 66,7 %-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel.

7. térkép: Hajdúsámson 2. számú szegregátuma



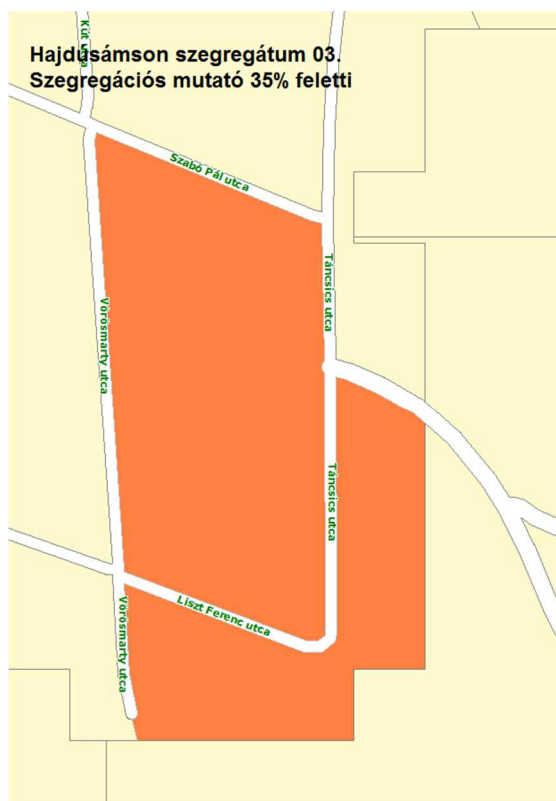
Forrás: KSH

A **3. szegregátum** - a KSH 2011. évi népszámlálási adatai alapján – talán a legkedvezőtlenebb helyzetben van a szegregátumok között. A demográfiai mutatók alapján a következő megállapításokat tehetjük:

- a terület lakónépessége 165 fő, amellyel a második legnépesebb szegregátum. A 15-59 évesek aránya itt a legmagasabb az összes szegregátum között, 58,8 %, ugyanakkor a fiatalok aránya alig magasabb a városi átlagnál (27,9% az összesített 21,7 %-hoz képest). Az idős korosztály aránya is viszonylag magas 13,3 %, ami gyakorlatilag megegyezik a városi átlaggal,

- az aktív korúak több mint 64,9 %-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel vagy azzal sem, a felsőfokú végzettségűek aránya 1,1 %,
- a területen 46 db lakás található, amelyek között viszonylag magas, 32,6 % az alacsony komfort fokozatú lakások aránya. A komfort nélküli, félkomfortos és szükség lakások aránya a városi átlag közel háromszorosát is meghaladja, amely figyelmeztetően magas arány. A vizsgált szegregátum egyszobás lakásainak aránya is az egyik legmagasabb a többihez képest és a városi átlagot is kétszeresen meghaladja,
- a lakónépesség közel kétharmada gazdaságilag nem aktív (65,5%) és ebben a szegregátumban a legmagasabb az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya (84,8 %),
- a munkanélküliségi ráta ebben a szegregátumban a legmagasabb 42,3 %, a tartós munkanélküliek aránya 19,3%,
- a háztartások 47,8%-ában nincs foglalkoztatott, az itt élő aktív korúak 66 %-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A foglalkoztatottak aránya csupán 32,7 %.

8. térkép: Hajdúsámson 3. számú szegregátuma



Forrás: KSH

A **4. szegregátum** a legtöbb szempont alapján a legrosszabb lakhatási körülményeket biztosító része a városnak. Ez a szegregátum a külterületen, a Melegoldal elnevezésű részen helyezkedik el. A statisztikai adatok elemzése alapján a következő megállapítások tehetők:

- a terület lakónépessége 53 fő, amellyel a legkisebb lakónépességű szegregátum. A 15-59 évesek aránya itt a legmagasabb az összes szegregátum között, 71,7 %, ugyanakkor a fiatalok aránya alig magasabb a városi átlagnál (26,4 % az összesített 21,7 %-hoz képest).



Az idős korosztály viszont alig képviselteti magát a településrészen, arányuk mindösszesen 1,9 %,

- az aktív korúak között nagyon magas, mintegy 81,6%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel vagy azzal sem, ami kimondottan kedvezőtlen adat a többi szegregátumhoz képest is. Ezt ellenpontoszza, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya 6,3 %, ami viszont a legmagasabb érték az összes szegregátum között, viszont a gyakorlatban ez 2 fő felsőfokú végzettségű jelenlétét jelenti,
- a területen 15 db lakás található, amelyek között viszonylag kiemelkedően magas, 86,7 % az alacsony komfort fokozatú lakások aránya. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a városi átlag közel 5,5-szeresét is meghaladja, amely figyelmeztetően magas arány. A vizsgált szegregátum egyszobás lakásainak aránya is a legmagasabb a többihez képest és a városi átlagot is kétszeresen meghaladja (21,4%),
- a lakónépesség több mint kétharmada gazdaságilag nem aktív (67,9 %), viszont ebben a szegregátumban a legalacsonyabb az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya (40 %),
- a munkanélküliségi ráta ebben a szegregátumban az egyik legmagasabb 41,2 %, és a tartós munkanélküliek aránya itt a legnagyobb az összes szegregátum adatait figyelembe véve, 35,3 %,
- a háztartások 52,6 %-ában nincs foglalkoztatott, az itt élő aktív korúak 73,7 %-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A foglalkoztatottaknak itt a legalacsonyabb az aránya, csupán 26,3 %.

A terület a külterületen helyezkedik el, ezért térképi ábrázolása nem megoldható.

Szegregációval veszélyeztetett területek

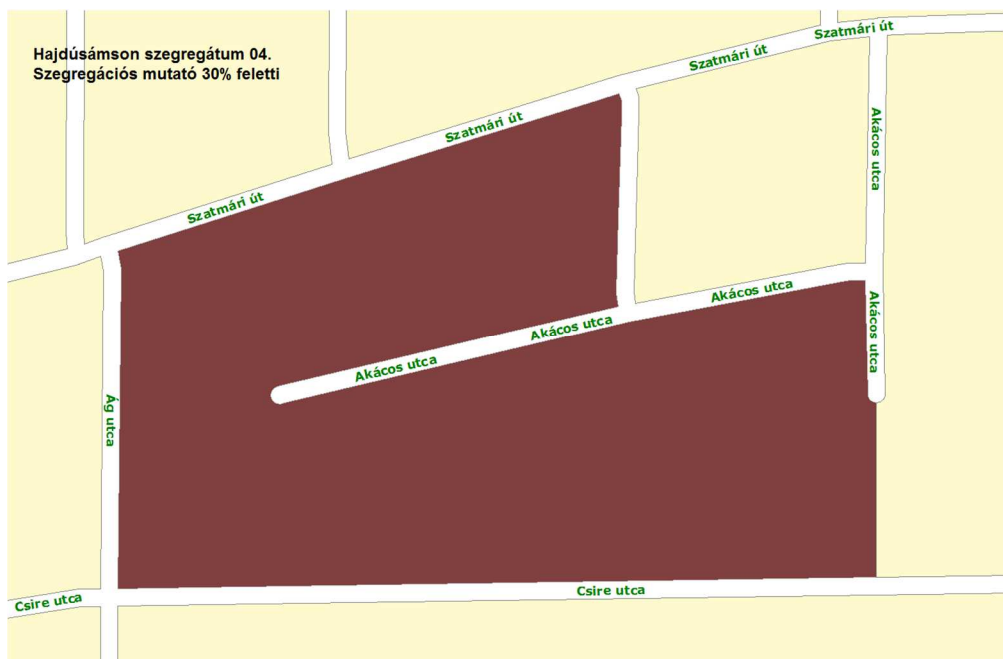
A fenti szegregátumokon kívül, két szegregációval veszélyeztetett területet különített a KSH adatgyűjtése. A szegregációval veszélyeztetett terület meghatározása: a szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke az érintett területen 30% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt.

1. szegregációval veszélyeztetett terület, a város keleti részén, több másik szegregátum közelében található. A területet a Szatmári út - Akácos köz - Akácos u. - Csire u. - Ág u. határolja. A terület jellemzői a következők:

- a terület lakónépessége 198 fő. A 15-59 évesek aránya itt a 65,7 %, ugyanakkor a fiatalok aránya alacsonyabb a városi átlagnál, csak 18,2 %. (26,4 % az összesített 21,7 %-hoz képest). Az idős korosztály aránya viszonylag magas, mind a szegregátumokhoz, mind a városi átlaghoz képest 16,2 %,
- az aktív korúak között alacsony a legfeljebb általános iskolai végzettséggel, vagy azzal sem rendelkezők aránya, 39,2 %. A felsőfokú végzettségűek aránya itt is viszonylag alacsony, 2 %,
- a területen 62 db lakás található, amelyek között viszonylag alacsony, 21 % az alacsony komfort fokozatú lakások aránya. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a városi átlagnál alig magasabb. A vizsgált szegregátum egyszobás lakásainak aránya átlagos, 18 %,
- a lakónépesség majdnem kétharmada gazdaságilag nem aktív (63,1 %), az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya átlagos (58 %),

- a munkanélküliségi ráta 27 %, és a tartós munkanélküliek 16,4 %, mindkét adat átlagosnak tekinthető,
- a háztartások 53,8 %-ában nincs foglalkoztatott, az itt élő aktív korúak 59,2 %-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A foglalkoztatottak aránya 37,3 %.

9. térkép: Az 1. szegregációval veszélyeztetett terület térképi ábrázolása



Forrás: KSH

A városban a másik, szegregációval veszélyeztetett terület a külterületen található, a Ligetdűlő nevű településrészen. A terület KSH statisztikai adatai alapján a következő megállapításokat tehetjük:

- a terület lakónépessége viszonylag alacsony, 87 fő. A 15-59 évesek aránya itt a 60,9 %, ugyanakkor a fiatalok aránya alacsonyabb a városi átlagnál, csak 17,2 %, az idősek aránya viszonylag magas, 21,8 %,
- az aktív korúak között alacsony a legfeljebb általános iskolai végzettséggel, vagy azzal sem rendelkezők aránya, 34 %, felsőfokú végzettséggel rendelkező személy viszont egy sem él ezen a településrészen,
- a területen 30 db lakás található, amelyek között nagyon magas, 66 % az alacsony komfort fokozatú lakások aránya. A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülások aránya a városi átlagnál alig magasabb. A vizsgált szegregátum egyszobás lakásainak aránya is nagyon magas, 33%,
- a lakónépességben a gazdaságilag nem aktív népesség aránya alacsonynak tekinthető az 55,2 %-os értékkel, az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya átlagos (52,6 %),
- a munkanélküliségi ráta az 51,3 %-os értékkel viszont jelentősen meghaladja a szegregátumok adatait, a tartós munkanélküliek aránya 28,2 %, mindkét adat kifejezetten magasnak tekinthető,
- a háztartások 57,1 %-ában nincs foglalkoztatott, az itt élő aktív korúak 66 %-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A foglalkoztatottak aránya csupán 32,1 %.

A terület a külterületen helyezkedik el, ezért térképi ábrázolása nem megoldható.



3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) az egyes városrészek helyzetelemzését tartalmazó fejezetében bemutatásra kerültek azon kisebb területegységek, ahol a népesség társadalmi összetétele és a terület fizikai jellemzői kedvezőtlenebbek. Az alábbiakban meghatározásra kerülnek a fentiek alapján kijelölt rosszabb státuszú területek, ahol a szegregáció folyamata már megjelent, előrehaladott állapotban van, illetve ebből a szempontból veszélyeztetett területrésznek számítanak. Szegregátumnak azon területeket nevezzük, ahol az aktív korú népességen belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 35 %. Az antiszegregációs program területi dimenzióban, az ITS-ben behatárolt városrészek szerint, szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét. Városszerkezetileg a szegregátumoknak alapvetően két típusa határozható meg:

- A. A városi szövetbe ágyazódott szegregált, szegregálódó területek (telepszerű környezet)
- B. A városi szövegtől elkülönült, alapvetően nem lakófunkciójú területekbe ékelődött szegregátumok (telepek)

Hajdúsámson Város Önkormányzatának a meghatározott célok között területi célként is megfogalmazásra került a szegregációval érintett területek leszakadásának megállítása, lakhatási, társadalmi és gazdasági szempontokból a felzárkózás elősegítése. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósítása során fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a városban tervezett fejlesztések és beruházások megvalósítása ne erősítse a szegregációt.

A szegregátumban mélyszegénységben élők élnek, akik közül egy része roma nemzetiséghez tartozónak vallja magát. A társadalmi problémák a munkahelyek és ezzel párhuzamosan az ott élők szakképzettségének a hiányából eredő munkanélküliségből következnek. A foglalkoztatás hiánya a mélyszegénységből eredők mindennapi, sok esetben alimentációs problémák jellemzőek az ott élők helyzetére, melyből többségüknél mentális problémák is kialakulnak. A szegregátumban lakó családok nagyszámú gyermeket nevelnek, ezért a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya magas. A családok bevételi forrása a szociális ellátórendszer ellátásaiból ered, kiegészülve az alkalmi, illetve közfoglalkoztatásból eredő munkabérrel. A szegregációval veszélyeztetett terület teljes települést érintő átrendeződésével nem kell számolni ellenben érezhető és érzékelhető a szegregátumban élők kitörésének szándéka, melyet a város vezetése saját eszközeinek erejéig támogat.

A mélyszegénység több tartalmi rétegből áll össze. A mélyszegénységben élők jelentős része alacsonyán képzett és nem foglalkoztatott, így súlyos megélhetési problémákkal küzdenek a mindennapokban. Az anyagi javak szűkössége kihat az alimentációra, az egészségi állapotra, a lakhatási körülményekre, továbbá jelentős annak a veszélye, hogy újratermelődnek a mélyszegénységben élők, mely során generációk „örökítik át” ezt a negatív állapotot.

A mélyszegénység térbeli dimenziója, hogy a mélyszegénységben élő családok rendszerint szegregált körülmények között telepeken, leromlott városrészekben élnek. A mélyszegénységben élő társadalmi réteg jelentős részét a roma nemzetiséghez tartozók teszik ki. A romák többségi kultúrától elkülönült, eltérő szocializációs mintája, szemlélete és életmódja nagyobb eséllyel determinálja a mélyszegénységet a roma közösségekben.



Az esélyegyenlőségi program fókuszában a mélyszegénységben élők között a romák helyzete külön figyelmet érdemel az esélyegyenlőségi program intézkedései között. Az önkormányzat az esélyegyenlőségi programban a mélyszegénységben élőket, elsődlegesen homogén célcsoportként, nemzetiségi többletjellemzők nélkül kezeli. A kialakított álláspont szerint a célcsoportokhoz tartozók esélyegyenlőségét a célcsoportokhoz tartozás okán biztosítani kívánja, nemzetiségi szempontok nélkül.

A szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke az érintett területen 30 % feletti és a területen élő népesség száma több mint 50 főt érint.

A településvezetők célja, hogy dinamikusan megszüntessék a szegregáció által okozott hátrányokat. A képviselő testület ágazatközi együttműködéssel, komplex programokkal, illetve probléma-specifikus akciókkal kíván hatékony lépéseket tenni. A kötelező és önként vállalt elemzések, stratégiák, tervek és programok kialakításánál evidenciaként építik be az esélyegyenlőség szempontjából kiemelt csoportok szempontjait, érdekeit. Ennek egyik fémjelzett tette, hogy elkészült a Helyi Esélyegyenlőségi Program, melyet 2015. június 25-i záró dátummal felülvizsgáltak, észrevételezték a változásokat, teljesítéseket.

A program részletes kidolgozásánál tudomásul kell venni, hogy a „csak” közvetett és közvetlen diszkrimináció, a hátrányos megkülönböztetés (pl.: faji, etnikai, nemzetiségi) elkerülése nem biztosítja az összes létező egyenlőtlenség megszüntetését. Célrányosan olyan pozitív, méltányos és rugalmas intézkedéseket kell kidolgozni, amelyek elősegítik az érintettek társadalmi és foglalkoztatási pozíciójának javulását, és legrosszabb esetben megőrzését.

A szegregátumnak minősülő területek közül háromnak az egységes kezelése javasolt, mivel ezek a város belterületén helyezkednek el, és hasonló jellemzőkkel bírnak. A 4. szegregátum a város külterületén található, ezért erre vonatkozóan külön célrendszer került kidolgozásra.

Az antiszegregációs programban érintett szegregátum illetve szegregációval veszélyeztetett területek célrendszere:



14. táblázat: Az antiszegregációs programban érintett szegregátum illetve szegregációval veszélyeztetett területek célrendszere

Szegregátum lehatárolása	Rövid bemutatás	Célok	Javasolt intézkedések	Várható eredmények
1. szegregátum 2. szegregátum 3. szegregátum 1. szegregációval veszélyeztetett terület	Kertvárosias és falusias lakóterületként jellemezhető terület, a lakóházak jellemzően földszintesek vagy kétszintesek. A szegregátum utcaképe leromlott. A rendezetlen portákon szemét, lom halmozódott fel, megművelt terület (virágágyás, zöldséges, stb.), alig található.	- Lakóterület infrastrukturális fejlesztése - Lakhatási körülmények javítása - Foglalkoztatás elősegítése - Társadalmi kohézió elősegítése - Családsegítés fejlesztése	- A Szőlő utca aszfaltborítással való ellátása, - Járda kialakítása - Felnőttképzések megvalósítása a lakosság képzettségének és elhelyezkedési esélyeinek javítása érdekében (akkreditált képzések hiányszakmákban valamint a helyi foglalkoztató vállalkozások munkaerőigényeinek megfelelően, informatikai alapismeretek - Foglalkoztatást elősegítő szakképzési programok indítása - Családsegítés intenzitásának növelése, egészségfejlesztési terv, mentálhigiénés programok szervezése	- Javul a városrész megközelíthetősége, a város intézményei könnyebben elérhetőbbé válnak a lakók számára - A helyi lakosság részvétele növekszik közösségi programokon - Javulnak a képzési programokban résztvevők esélyei a munkaerőpiacon - A felnőttképzési, szakképzési és foglalkoztatást segítő programokban az érintett szegregátumban élő célcsoport (elsősorban munkanélküliek) minimum 10%-a részt vesz - Javul a családok egészségügyi és higiéniai állapota, ezáltal egészségesebb életkörülmények között élhetnek
4. szegregátum (Melegoldal) 2. szegregációval veszélyeztetett terület	Külterületen elterülő szegregátum, rossz megközelítési lehetőségekkel, közműellátottság nélkül. A házak tanyasiasak, leromlottak, az ott élők lakókörülményei rosszak.	- Foglalkoztatás elősegítése - Társadalmi kohézió elősegítése - Családsegítés fejlesztése - Infrastruktúrafejlesztés	- A terület csatornahálózatának fejlesztése - Utak fejlesztése - Felnőttképzések megvalósítása a lakosság képzettségének és elhelyezkedési esélyeinek javítása érdekében (akkreditált képzések hiányszakmákban valamint a helyi foglalkoztató vállalkozások	- A terület megközelíthetősége javul - Higiénés körülmények javulnak - A felnőttképzési, szakképzési és foglalkoztatást segítő programokban az érintett szegregátumban élő célcsoport (elsősorban munkanélküliek) minimum 10%-a részt vesz - Javul a családok egészségügyi és higiéniai állapota, ezáltal



Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

			munkaerőigényeinek megfelelően, informatikai alapismeretek • Foglalkoztatást elősegítő szakképzési programok indítás • Családsegítés intenzitásának növelése, egészségfejlesztési terv, mentálhigiénés programok szervezése	egészségesebb életkörülmények között élhetnek • A kisgyermekes nők munkaerő-piaci elhelyezkedése javul
--	--	--	--	---



A fentebb felsorolt részcélok megvalósítása az Önkormányzat által koordinált partneri együttműködés keretében valósulhat meg.

15. táblázat: Lehetséges partnerségi együttműködések

Intézkedési részterületek megnevezése	Potenciális partnerszervezetek
Lakókörnyezeti infrastruktúra fejlesztése	Debreceni Vízmű Zrt. Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. Berettyó-Vill Bt. Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.
Oktatás-nevelés fejlesztése	II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Eszterlánc Óvoda Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény Hajdúsámson Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat Klebsberg Intézményfenntartó Központ
Foglalkoztatás növelése	Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja és járási munkaügyi kirendeltségek helyi vállalkozások
Felnőttképzési projektek szervezése	Kölcsey Ferenc Gimnázium Hajdúsámsoni Tagintézménye Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény Hajdúsámson Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat
Szociális ellátás, idősgondozás, hátrányos helyzetűek támogatása	Nyíradonyi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ Hajdúsámsoni Telephelye Családsegítő Szolgálat Hajdúsámson Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat Védőnő Kft. Hajdúsámsoni Polgárőr Egyesület
Helyi közösségek és kisebbségi kulturális programok támogatása	Eszterlánc Óvoda Hajdúsámsoni Polgárőr Egyesület Hajdúsámson Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény Nyíradonyi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálat
Egészségvédő programok (felvilágosító kampányok, drogrevenio, bűnmegelőzés)	Nyíradonyi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálat Védőnő Kft. Hajdúsámsoni Polgárőr Egyesület Hajdúsámson Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat Nyíradonyi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ Hajdúsámsoni Telephelye Támogató Szolgálat Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A városban hivatalosan működő civil szervezetek további potenciális partnerek lehetnek a szegregáció megszüntetésére irányuló tevékenységekben.



3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

A szegregációs hatások kivédésének legfontosabb eleme, hogy az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósítása során fokozott figyelmet fordít Hajdúsámson Város Önkormányzata arra, hogy a városban tervezett fejlesztések és beruházások megvalósítása ne erősítse a szegregációt.

Ugyanakkor a hátrányos helyzetűek felzárkóztatására, társadalmi bevonására egy adott helyen, akár integrált településrészen akár szegregátumban szervezett programok elérhetőségét az egyéb településrészekben élő hátrányos helyzetű lakosság számára is biztosítja.

Továbbá alapelveként megfogalmazásra kerül, hogy a szegregátumokból bármilyen településfejlesztési, településrendezési okból a lakhatási körülményekben olyan változások történnek, amely miatt lakóhely-változtatásra kényszerül valaki, akkor az integrált településrésze történjen.

Az összes, a településen megvalósuló fejlesztés és egyéb intézkedés a város teljes egészére pozitívan hat, így valamilyen szinten a szegregált területen élők életminőségét is javítja.

A fejlesztések során általánosan a város tartózkodik attól, hogy bárminemű beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A fent bemutatott fejlesztések bizonyítják, hogy a településvezetés alapvetően olyan projektek megvalósításában érdekelt, amelyek sem direkt, sem pedig közvetett módon nem járulnak hozzá a szegregáció erősödéséhez, fixálódásához. Ez részben a komplex fejlesztési szemléletmódból fakad, valamint abból, hogy rendelkezésre állnak olyan alapidokumentumok, mint a Helyi Esélyegyenlőségi Program, korábbi Integrált Városfejlesztési Stratégia és a most elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia, amelyek a bizonyíték alapú tervezés módszertanát alkalmazva fogalmazzák meg rövid, közép és hosszú távú fejlesztési célkitűzéseiket. E dokumentumokban bemutatott fejlesztési irányok, programok összhangban vannak egymással, egymásra épülnek, ezzel is megalapozva azok sikerességét, szinergikus hatásaik érvényesülését.

Az Unió elvárásokban is erőteljes hangsúlyt kap az esélyegyenlőség, illetve a hátrányos helyzetűek védelme. Szabályozás alatt áll, hogy a helyi önkormányzatnak lakossági fórumot kell tartania mindennemű települést érintő fejlesztés megkezdése előtt.

Fontos, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programban megjelenjen a szegregációs folyamatok elemzése, annak megszüntetésre irányuló programokra tett javaslatokkal együtt.

Az ITS keretében tervezett fejlesztésekkel szemben alapvető elvárás, hogy ne idézzék elő zárványok, szegregátumok kialakulását, és semmilyen formában ne erősítsék a szegregációs folyamatokat.

Ennek eléréséhez a következő intézkedések végrehajtása szükséges:

- ✓ A megfogalmazott intézkedések minél nagyobb arányú beépítése a tervezett fejlesztésekbe
 - egyfelől önálló anti-szegregációs tartalmú projektek kidolgozásával – akár nagyobb volumenű akcióterületi vagy tematikus projektként, akár kisebb költségvetésű, de lokálisan hatékony projektként,
 - másfelől lehetőség szerint más projektekben való megjelenítéssel (pl. egy, a szociális vagy egészségügyi szakemberek számára szervezett képzés tematikájába beépíthető a hátrányos helyzetű személyekkel való eredményes együttműködéshez szükséges készségek elsajátítása is);



- ✓ Az anti-szegregációs szemlélet maximális érvényesítése az egyes projektek előkészítése és megvalósítása folyamán, amellyel többek között megelőzhető, hogy egy-egy fejlesztéssel érintett városrész felértékelődése spontán népeségcseréhez, dzsentrifikációhoz vezessen – önmagát felerősítő negatív folyamatokat idézve elő a település más területein.
- ✓ Tényleges társadalmi párbeszéd és partnerség városi, akcióterületi és – szükség esetén – projektszinten egyaránt, amely során fontos, hogy a partnerség túllépjen a szokásos formákon, és valóban aktív együttgondolkodás jöjjön létre (ezáltal megakadályozható a vélt vagy valós társadalmi konfliktusok manifesztálódása).

A szegregátumban élők foglalkoztatásának elősegítése a projektek megvalósítása során (ez részben a közfoglalkoztatás keretében teljesíthető, részben pedig előírható közbeszerzési feltételként).

3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

Hajdúsámson Város Önkormányzata elkötelezett a szegregáció megszüntetésében, a diszkriminációmentességben valamint az egyenlő esélyek biztosításában, mindaz oktatási-nevelési, a közszolgáltatási, egészségügyi ellátási rendszerekben éppúgy, mint az egyéb gazdasági-társadalmi folyamatok során.

A településen illetve a kistérségben/járásban elfogadott fejlesztési dokumentumok is ennek szellemében készültek. Egyes programok, koncepciók, és intézkedési tervek pedig kiemelten foglalkoznak az esélyegyenlőség biztosításával. 2013-ban készült el és 2015-ben került aktualizálásra a Hajdúsámson Esélyegyenlőségi Programja. A program összegzésként intézkedési terv került megfogalmazásra, mely a következő intézkedéseket tartalmazza:

1. Képzések szervezése – cél: alacsony iskolázottság csökkentése, főleg a roma nők körében.
2. Tanoda program – cél: hátrányos illetve halmozottan hátrányos gyermekek hátrányainak csökkentése.
3. Munkacsoport felállítása – cél: Mentálhigiéné, prevenciók a szociális hátrányok csökkentésére.
4. Munkacsoport felállítása – cél: Munkahelyteremtés, nagyobb foglalkoztatottság.
5. Munkacsoport felállítása cél: Magas munkanélküliség csökkentése kifejezetten a romák körében (Start munkaprogram fejlesztésével).

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak megvalósítása érdekében az Önkormányzat HEP Fórumot hoz létre, amely évente legalább egyszer, de igény szerint többször is ülésezik. A HEP Fórum fő feladatai a következők lesznek:

- az Intézkedési Terv megvalósulásának nyomon követése, dokumentálása,
- intézkedések hatásának megfigyelése, hogy elősegítették-e a kitűzött célok megvalósítását,
- az intézkedési tervben meghatározott beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, intézkedési terv aktualizálása,
- változtatások beépítése az intézkedési tervbe,
- az intézkedési terv és az elért eredmények kommunikálása a közvélemény felé.



A társadalmi és térbeli szegregáció mérséklése és megszüntetése sokrétű és kizárólag hosszútávon megvalósítható folyamat, amely során a következő – fizikai és nem fizikai jellegű – eszközök alkalmazandók és alkalmazhatók:

Oktatási integráció és felzárkóztatás

A közoktatás rendszerében nyújtott jó teljesítmény alapvetően meghatározza a későbbi magasabb oktatási szintekbe való bejutást, ezáltal a várható munkaerő-piaci státuszt és az elérhető jövedelmet. A szegénység újratermelődésének megakadályozásához tehát nagyrészt az oktatáson keresztül vezet az út, erre azonban az Önkormányzat befolyása az érintett oktatási intézmények államosítása óta viszonylag korlátozott.

A szociális szolgáltatások és ellátások hozzáférhetőségének biztosítása

A szociális szolgáltatások esetében hangsúlyosan figyelmet kell fordítani egyfajta egyensúlyra: egyfelől nem célszerű minden szolgáltatást a szegregátumba telepíteni, mert az közvetett módon tovább erősíti a szegregált állapotot, másfelől fontos a szolgáltatók aktív jelenléte is, mert csak ezáltal biztosítható, hogy minden érintett megkapja a jogszabályilag járó juttatásokat, illetve hozzáfér a lehetséges szolgáltatásokhoz.

A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a foglalkoztathatósághoz szükséges készségek és képességek kialakítása

A közfoglalkoztatás országosan elterjedt rendszere mellett elő kell segíteni az elsődleges munkaerőpiacra való vissza-, illetve bevezetést is, amelynek hatékony eszközei a személyes mentoráláson alapuló munkaerő-piaci programok. Ezek jellemzően egyéni tanácsadást, képzési lehetőséget és átmeneti időtartamra munkalehetőséget is biztosítanak.

Az egészségügyi állapot javítása elsősorban prevenció szolgáltatásokkal, továbbá az egészségügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférhetőséggel

A hátrányos helyzetű lakosság egészségi állapota többek között a nem megfelelő higiénés feltételek és a szűréseken való alacsony részvétel miatt jellemzően elmarad a városi átlagtól. A prevenció mellett azonban azt is biztosítani kell, hogy az érintett lakosság könnyen és gyorsan megkaphassa a szükséges egészségügyi ellátásokat.

Az adott lakóterület rugalmas és gyors elérhetőségének biztosítása

A fizikai szegregációs folyamatok hátterében alapvetően településszerkezeti tényezők állnak. Ezen hátrányos adottságokon egyrészt településtervezési eszközökkel lehet javítani, másrészt a közösségi közlekedést is javasolt úgy alakítani, hogy legalább a napi szintű mobilitást rugalmasan elősegítse.

A lakhatási feltételek átfogó javítása

Az életminőséget alapvetően befolyásolja a lakóingatlanok mérete, komfortfokozata és állapota – mindezen mennyiségi és minőségi mutatók a szegregátumok esetében jellemzően nem felelnek meg az elvárható minimumnak. A rossz minőségű lakásállomány felszámolása történhet részleges vagy teljes felújítással, kisméretű lakások összevonásával, esetleg bővítéssel. Az egyes lakóingatlanokat érintő fejlesztések mellett elengedhetetlen a helyi infrastrukturális ellátottság hiányainak pótlása.



Legalább ennyire fontos a lakókörnyezet esztétikai megújítása, amelybe ideális esetben az érintett lakosság is bevonható.

A társadalmi kohézió erősítése szemléletformáló és közösségépítő akciókkal

A szegregátumokban élők integrációja csak akkor valósulhat meg maradéktalanul, ha a mind a közvetlenül érintettek, mind a város teljes lakossága körében egyértelművé válnak a szegregált állapot megszüntetésének egyéni és ösztársadalmi szintű előnyei. A társadalmi befogadás elősegítését kisebb léptékű, interperszonális jellegű szemléletformálással és közösségi rendezvényekkel lehet elérni, amely keretében lehetőség szerint minden korosztályt és társadalmi csoportot bevonnak. Az intézkedéseket város- és szegregátum-szinten is meg kell valósítani, azonban a hangsúlyok eltolódhatnak az adott településrész főbb mutatói alapján, azaz az egyes beavatkozások pontos tartalmát a szegregátum jellemzőinek figyelembevételével kell megállapítani.

A leszakadást erősítő társadalmi-gazdasági folyamatok esetében célszerű különbséget tenni az alapján, hogy belső, azaz a város által ténylegesen befolyásolható vagy külső folyamatról van szó.

Belső folyamatok:

- ✓ Egyes városrészek épített környezetének romlása beindíthatja a káros szegregációs folyamatokat. Az önkormányzat ezt a fizikai infrastruktúra karbantartási és szükség esetén felújítási munkálatok időben és térben megtervezett elvégzésével előzheti meg.
- ✓ Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városrészek. Ha ennek fennáll az veszélye, akkor az önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve hogy esetlegesen milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat.
- ✓ A városrészek közötti migráció szintén zömmel természetes, piacvezérelte folyamat, amelyet az előző két pontban megfogalmazott tényezők is befolyásolhatnak. Az önkormányzat azonban az alábbi, részben közvetett beavatkozásokkal csökkentheti a negatív térbeli folyamatokat:
 - a fejlesztések térbeli mintázatának pontos megtervezése úgy, hogy a szegregált állapotot mérséklő intézkedések prioritást élvezzenek, és semmiképpen ne alakuljon ki újabb szegregátum;
 - azon telepek vagy telepszerű képződmények esetében, ahol a magántulajdonú lakóingatlanok száma magas, a szükséges források rendelkezésre állása esetén elképzelhető a lakások felvásárlása (majd bontása és értékesítése és/vagy bérlakásként való felújítása) az önkormányzat által.

Külső folyamatok:

- ✓ A szegregátumokban többségben lévő alacsony iskolai végzettségűek esetében az álláskeresés elhúzódása tartós munkanélküliséget idézhet elő. Ennek negatív hatásait ellensúlyozhatják a célzott munkaerő-piaci beavatkozások.
- ✓ Sok esetben tapasztalható forráshiány azon ágazatok esetében (pl. szociális és egészségügyi ellátás), amelyek elősegíthetnék a szegregáció mérséklését. Amennyiben van lehetőség, az önkormányzatnak célszerű a jelenlegiek mellett további külső szolgáltatókat, egyházakat és



civil szervezeteket bevonnia bizonyos feladatok ellátására, illetve kiegészítő finanszírozási lehetőségeket feltárni (pl. releváns pályázati források azonosítása).

16. táblázat: Az Esélyegyenlőségi Programban megfogalmazott problémák és azokra javasolt intézkedések

Beazonosított probléma	Fejlesztési lehetőség
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	
Mélyszegénységben élők számáról, körülményeiről kevés az információ	TÁMOP-5.3.8-B projekt által a leghátrányosabb csoportok munkaerő-piaci esélyeinek növelése érdekében motiváló képzések és támogató szolgáltatásokon részvétel biztosítása
Szegregátumokban élők számáról, életfeltételeiről kevés az információ	A szegregátumokban élők környezetében infrastrukturális fejlesztés EU-s és hazai pályázati támogatással
Eladósodásról nincs adat	Gazdálkodási tanácsadás, útmutatás nyújtása személyre szabottan
A mélyszegénységben vagyron szegregátumokban élő roma lakosságról nincs adat	RNÖ segítségével adatgyűjtés, felvilágosítás, jogi, életvezetési tanácsadás megszervezése
A közrend- közbiztonsági helyzet egyre romló tendenciát mutat	Rendőrség fejlesztése, bővített kmb. csoport, vagy rendőrőrs létesítéséhez önkormányzati épület biztosítása a jelenlegi, vagy másik épület felújításával pályázati forrásból
A felnőtt lakosság körében a 8 általános iskolai végzettség hiánya akadályozza általános a munkavállalást	A felnőtt képzés keretében a 8 általános iskolai végzettség megszerzésének biztosítása a munkavállalási esélyek javítása érdekében
Sok a szakképzetlen potenciális munkavállaló	Tanfolyami OKJ-s képzések megszervezésével a munkavállalási esélyek javítása
Nincs önálló közösségi színtér a városban a kulturális és egyéb közösségi tevékenységekhez	Pályázati forrásból önálló művelődési ház építése
A sportolás városi szintű tárgyi feltételei hiányoznak	Pályázati források keresése városi sportcsarnok és uszoda építésére
A lakosságszámhoz viszonyítva nem elég a 3 felnőtt háziorvosi körzet	Pályázati forrás keresése a 4. háziorvosi szolgálat kialakítására
A szegregátumokban nem megfelelően megoldott a bel- és csapadékvíz elvezetés	Pályázati forrás keresése az infrastrukturális fejlesztések megvalósításához
A településen, sok helyen nincsenek a szilárd burkolatú utak, járdák kiépítve	Pályázati forrás keresése az infrastrukturális fejlesztések megvalósításához
A jelenleg meglévő piac nem felel meg a követelményeknek, szükség lenne fedett elárúsítóhelyek kialakítására, vizesblokkal együtt, a szükséges parkolókkal.	Pályázati forrás keresése a piac bővítése, fedett elárúsítóhelyek kialakítása, vizesblokk, parkoló létesítése
Sámsonkert településrészen szükség lenne helyben orvosi rendelő kialakítására	Sámsonkert településrészen orvosi rendelő kialakítása



Gyermekek	
Magas a veszélyeztetett gyerekek száma	Intézményi gyermekvédelmi munka megerősítése, köznevelési, gyermekvédelmi szakemberek, családsegítő szakembereinek együttműködése érdekében rendszeresen egyeztető megbeszélések szervezése
A kedvezményesen, ill. ingyen étkezők száma elmarad a hátrányos, ill. a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszámától	A HH-s és HHH-s gyermekek szüleinek felvilágosítása, szülők személyre szabott tájékoztatása a kedvezményes, ill. ingyenes étkeztetésről
Nem lesz elégséges óvodai férőhely 2014. szeptember 1-re	Pályázati források keresése óvodai épület bővítésre, korszerűsítésre, felújításra
Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat számára új épület építése	Pályázati forrás keresése Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat számára új épület építésére
Pihenő és rekreációs zöldterületek hiánya	Pihenő és rekreációs zöldterületek kialakítása, turisztikai fejlesztések
Prevenációs programok a gyerekek fejlődéséért	Biztos Kezdet Gyerekház létrehozása
Nők	
A nők munkaerő-piaci helyzetéről, helyi munkavállalási lehetőségeiről nincs adat	A nők TÁMOP 5.3.8-B projektben való részvételének biztosítása
A rendőrség éves beszámolójából kiderül, hogy a családon belüli erőszak jelen van a városban, és feltételezhető, hogy sokan nem ismerik a törvényes lehetőségeiket, jogukat	A potenciálisan veszélyeztetett nők felvilágosítása, jogaikról, lehetőségeikről tájékoztatásuk
Idősek	
Nincsenek konkrét adatok az idősek életkörülményeikre, megélhetésükre, egészségügyi, szociális helyzetükre, igényeikre vonatkozóan	Az idősek körében kérdőíves adatgyűjtéssel tájékozódás életkörülményeikről, megélhetésükről, egészségügyi és szociális helyzetükről, igényeikről, majd az igények ismeretében a tennivalók meghatározása
Fogyatékkal élők	
A különböző fogyatékossgal élők számáról nincs adat	Adatgyűjtés, a fogyatékossgal élők szükségleteinek felmérése, majd ezt követően a megfelelő intézkedésekkel életfeltételeik javítása (érdekvédelmi szervezetekkel kapcsolat felvétel)
Igényfelmérés szükséges az akadálymentesítésre vonatkozóan	Akadálymentesítés, infokommunikációs jelek használata, stb.
Mozgáskorlátozottak számára parkoló hiánya az intézményeknél	Mozgáskorlátozottak számára parkolók létesítése az intézményeknél

Forrás: Esélyegyenlőségi Program



4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1. Külső összefüggések

A stratégiához illeszkedő programok és projektek sikere szempontjából fontos szerepe van annak, hogy a nemzetközi, nemzeti és megyei szintű fejlesztési programok, valamint a hajdúsámsoni városi szintű programok tartalmi elemi egymással összhangban valósuljanak meg.

A 2014-2020-as időszakban várhatóan az uniós kohéziós források lehetnek a legfontosabbak Hajdúsámson településfejlesztése szempontjából.

Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Hajdúsámson Város Képviselő-testülete 2004-ben fogadta el a jelenleg is hatályos településszerkezeti tervét, mely többször módosításra került, legutoljára 2014-ben. Ezen dokumentum határozza meg a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését. Ezzel párhuzamosan 2004-ben került elfogadásra a helyi építési szabályzat, ami szintén többször is módosításra került.

Az integrált településfejlesztési stratégiában megfogalmazott fejlesztési célok és elképzelések összhangban vannak a város településrendezési eszközeivel. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítése közben szükségessé válhat a tervezett célok és a rendezési terv, valamint a HÉSZ illeszkedésének újbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerinti módosítására az esetleges ipartelepítésre alkalmas terület kialakítása, valamint a belváros fejlesztése miatt.

Illeszkedés a Településfejlesztési Konceptióhoz

Hajdúsámson Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2015-ben aktualizálta a településfejlesztési koncepciót.

A koncepció fő célkitűzései:

- térségi kapcsolatok erősítése,
- infrastruktúra fejlesztés,
- városi szerepkör erősítése,
- gazdaság fejlesztése, foglalkoztatottság növelése,
- természeti és építészeti környezet fejlesztése és védelme,
- környezetvédelem erősítése,
- esélyegyenlőség biztosítása,
- városirányítás eredményesebbé tétele.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazott fejlesztési célok és elképzelések összhangban vannak a 2013-ban elfogadott, 2015-ben aktualizált településfejlesztési koncepcióval,



ahhoz illeszkedik. Az ITS és a településfejlesztési koncepció (TK) céljai közötti kapcsolatokat, koherenciát az alábbi táblázat szemlélteti.

17. táblázat: Az ITS célok és a TK céljai közötti kapcsolat

ITS célok \ TK célok	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közfoglalkoztatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. A népességmegtartó erő növelése, népességvonzás erősítése	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Térségi kapcsolatok erősítése					
Infrastruktúra fejlesztés					
Városi szerepkör erősítése					
Gazdaság fejlesztése, foglalkoztatottság növelése					
Természeti és építészeti környezet fejlesztése és védelme					
Környezetvédelem erősítése					
Esélyegyenlőség biztosítása					
Városirányítás eredményesebb tétele					

A Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (HEP) való összhang

Hajdúsámson Város Önkormányzata 2013-ban fogadta el a város Helyi Esélyegyenlőségi Programját, ami 2015-ben felülvizsgálatra és aktualizálásra került.

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a:

- mélyszegénységben élők,
- romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékkal élők.

A fentiek figyelembevételével készült el az Integrált Településfejlesztési Stratégia is, mely teljes mértékben tekintettel van az Esélyegyenlőségi Program célkitűzéseire. Az ITS keretében az esélyegyenlőségi területről külön fejezet szól (anti-szegregációs program).



Illeszkedés a város gazdasági programjához

Hajdúsámson Város Önkormányzata 2015. márciusában fogadta el a város 2015-2019. közötti időszakra vonatkozó gazdasági programját.

A gazdasági program több, átfogóan fejlesztendő terület célkitűzéseit határozta meg (pl. adópolitika, településfejlesztési politika stb.). Az egyes területeken belül részletesen megállapításra kerültek a megvalósítani kívánt intézkedések, amelyeknek táblázatos ábrázolása a stratégia keretien belül nem lehetséges. A programban meghatározott fő fejlesztési célok a következők:

1. Fejlesztési elképzelések
2. Munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése
3. A településfejlesztési politika célkitűzései
4. Az adópolitika célkitűzései
5. Az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldások
6. Befektetés támogatási politika célkitűzései
7. Településüzemeltetési politika célkitűzései

Megállapítható, hogy Hajdúsámson Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott középtávú célok szorosan illeszkednek a város gazdasági programjához, annak célrendszeréhez. Az ITS és a Gazdasági Program (GP) céljai közötti kapcsolatot szemlélteti a következő táblázat:

18. táblázat: Az ITS célok és Gazdasági Program céljai közötti kapcsolat

ITS célok GP céljai	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közzolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. A népességmegtartó erő növelése, népességvonzás erősítése	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Infrastrukturális fejlesztések					
Ipar fejlesztése					
Idegenforgalom ösztönzése					
Munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése					
Településfejlesztés					
Vízrendezés és csapadékvíz elvezetés					



Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési Koncepciója

Hajdú-Bihar megye 2013-ben elfogadott Területfejlesztési Koncepciója 3 átfogó és 7 stratégiai célt jelöl ki.

Az átfogó célok között szerepel:

1. Hajdú-Bihar megye természeti adottságaira, hagyományaira és kutatási potenciáljára alapozott gazdaságfejlesztés, mely növeli a foglalkoztatást és erősíti a megye kelet-magyarországi innovációs központ funkcióját.
2. A szegénység és társadalmi kirekesztés csökkentéséhez, valamint a munkaképes korú lakosság piacképes képzettségi szintjének növeléséhez szükséges szolgáltatási, népegészségügyi és közigazgatási funkciók erősítése.
3. Hatékony víz- és energiagazdálkodás, valamint a fenntartható környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése és fejlesztése a Tiszántúlon az éghajlat- és klímaváltozás negatív hatásainak csökkentésére.

Mivel a koherencia vizsgálatot elsősorban a stratégiai célok szintjén érdemes vizsgálni, a megyei fejlesztési koncepció stratégiai céljait részletesebben ismertetjük.

Stratégiai ágazati célok:

1. Az Alföld értékeire épülő fenntartható környezet.
2. Versenyképes gazdaság és egészséges ételmisszer.
3. A megye gazdasági szerkezetének megfelelő oktatás, szakképzés.
4. Közösségi, szociális és társadalmi fejlesztések a leszakadó társadalmi csoportok esélyegyenlőségének és életminőségének javítására.

Stratégia területi célok:

1. Debrecen, az élhető város, mint a Kárpát-medence egészség és innováció fővárosa
2. Járásközpontok és járási szintű kisvárosok, mint a helyi közösségek együttműködésének centrumai.
3. Kistelepülések, mint az élhető vidéki közösségek színterei.

Az ITS célrendszere összhangban áll a megyei koncepció átfogó és stratégiai céljaival. A két stratégiai dokumentum célrendszerének kapcsolódási pontjait az alábbi táblázat szemlélteti. Az ITS célrendszere a fenti célon túl összhangban áll a megyei koncepció átfogó és stratégiai céljaival is.



19. táblázat: ITS célok és a Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Kon koncepció céljai közötti kapcsolat

ITS célok	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közfoglaltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Hajdú-Bihar Megyei TK céljai					
Az Alföld értékeire épülő fenntartható környezet					
Versenyképes gazdaság és egészséges élelmiszer					
A megye gazdasági szerkezetének megfelelő oktatás, szakképzés					
Közösségi, szociális és társadalmi fejlesztések a leszakadó társadalmi csoportok esélyegyenlőségének és életminőségének javítására					
Járasközpontok és járási szintű kisvárosok, mint a helyi közösségek együttműködésének centrumai					

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót az 1/2014. (I.3.) számú határozatával hagyta jóvá az Országgyűlés. A dokumentum négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai és hat területi célt fogalmaz meg:

a) Szakpolitikai célok:

- 1) Versenyképes, innovatív gazdaság
- 2) Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése
- 3) Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- 4) Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
- 5) Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
- 6) Jó állam, szolgáltató állam és biztonság
- 7) Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

b) Területi célok:

- 1) Az ország makro-regionális szerepének erősítése
- 2) A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat



- 3) Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- 4) Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- 5) Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
- 6) Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Az OFTK a hazai szükségletekre fókuszálva középtávon (2014–2020) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat (középtávú fejlesztési prioritásokat), amelyek Magyarország hosszú távú céljainak a megvalósítását szolgálhatják:

20. táblázat: ITS célok és OFTK céljai közötti kapcsolat

ITS célok OFTK célok	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közforgalmazások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Patrióta gazdaság, kis- és középállamati bázison, nagyállamati partnerségben					
Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudásalapú társadalom felé					
Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiatüggelenség felé					
Népesedési és közösségi fordulat					
Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán					

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024

A Stratégia célja, hogy hozzájáruljon a nemzeti egyetértés kialakulásához a fenntarthatóságról. Az Országgyűlés 2013. március 25-i ülésnapján fogadta el a 2012-2024 közötti időszakra szóló Keretstratégiát.

A Keretstratégia alapján biztosítani szükséges az emberi, társadalmi, természeti és gazdasági erőforrások fejlesztéseit.



21. táblázat: ITS célok és Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024 céljai közötti kapcsolat

ITS célok NFF Keretstratégia céljai	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közfoglalkoztatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Emberi erőforrások: demográfia, egészség, tudás, társadalmi kohézió					
Társadalmi erőforrások: bizalom infrastruktúrájának erősítése, a munka társadalmi körülményei, családi értékek erősítése, múlt örökségének ápolása, kulturális fejlesztések					
Természeti erőforrások: biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások, környezeti terhelések csökkentése, nem megújuló természeti erőforrások					
Gazdasági erőforrások: a vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése, költségvetési politika, életpálya-finanszírozás					

Nemzeti Környezetvédelmi Program 2014-2019

A Program a stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Kormányrendelet előírásai szerint szakpolitikai stratégia, az átfogó környezetügyi szakpolitikai területre vonatkozó jövőkép elérésének stratégiai tervdokumentuma. A környezetvédelmi törvénnyel összhangban az emberi egészség védelmét, a természeti erőforrások és értékek megőrzését, fenntartását helyezi fókuszba és a környezettel, annak védelmével, veszélyeztető tényezőkkel kiemelten foglalkozik.



22. táblázat: ITS célok és a Nemzeti Környezetvédelmi Program 2014-2019 céljai közötti összefüggések

ITS célok NKP 2014-2019 céljai	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közzolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása					
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata					
Az erőforrás-takarékosság és a – hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése					

Nemzeti Közlekedési Stratégia

A Nemzeti Közlekedési Stratégia a magyar közlekedés hosszú távú nemzeti fejlesztési terve, amely a stratégiai irányt határozza meg 2030-ig.

23. táblázat: ITS célok és Nemzeti Közlekedési Stratégia céljai közötti összefüggések

ITS célok NKS célok	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közzolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Környezetre gyakorolt hatások javulása					
Egészség- és vagyonbiztonság javulása					
Gazdasági növekedés elősegítése					
Foglalkoztatás javulása					
Lakosság jólétének javulása					
Területi egyenlőtlenségek mérséklése					
Társadalmi igazságosság, méltányosság javulása					
Nemzetközi kapcsolatok erősítése					



Társadalmi szinten hasznosabb közlekedési szerkezet kialakítása					
Szolgáltatások színvonalának és hatékonyságának növelése					

Nemzetközi szintű fejlesztési programokkal való illeszkedés vizsgálata

Európa 2020 stratégia

Az Európa 2020 az EU 10 évre szóló növekedési stratégiája, mely az intelligensebb, fenntarthatóbb és inkluzívabb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. A három prioritás értelmében Intelligens, mivel az oktatás és kutatás-innováció területén hatékonyabb beruházásokat kíván megvalósítani, fenntartható, mivel fontos szempont az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás és inkluzív növekedés, mivel a munkahelyteremtésre és a szegénység csökkentésére fókuszál a magas foglalkoztatás és a szociális kohézió megteremtése érdekében.

Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája egymást kölcsönösen megerősítő három prioritást tart szem előtt:

- 1) Intelligens növekedés
- 2) Fenntartható növekedés
- 3) Inkluzív növekedés

Az előrehaladást az Európai Unió öt kiemelt célkitűzés megvalósulása alapján értékeli majd, és a tagállamok feladata lesz, hogy ezeket a célkitűzéseket lebontsák a kiindulási helyzetet is tükröző, nemzeti szintű célokra. Az öt kiemelt uniós célkitűzés a következő:

- 1) Foglalkoztatás – biztosítani szükséges, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot
- 2) K+F - az Európai Unió GDP-jének 3%-át a kutatás és a fejlesztési tevékenységbe kell fektetni
- 3) Éghajlatváltozás/energia - az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest, a megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni valamint az energiahatékonyságot 20%-kal szükséges javítani
- 4) Oktatás - a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni valamint el kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen
- 5) Szegénység/társadalmi kirekesztés - legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent

Az Európa 2020 stratégia 11 tematikus célt rögzít, melyekhez való illeszkedést az alábbi táblázat szemlélteti:



24. táblázat: ITS célok és EU2020 11 tematikus célja közötti kapcsolat

ITS célok EU2020 11 tematikus cél	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közzolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
A kutatás, technológia- fejlesztés és innováció erősítése					
Infokommunikációs technológiákhoz való hozzáférés elősegítése					
A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében) a halászati és akvakultúra ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása					
Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban					
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, kockázat megelőzés és -kezelés előmozdítása					
A környezetvédelem és erőforrás felhasználás hatékonyság					
A fenntartható közlekedés előmozdítása, kapacitáshiányok megszüntetése					
A foglalkoztatás bővítése és a munkavállalói mobilitás ösztönzése					
A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem					
Az oktatásba és az egész életen át tartó tanulásba beruházás					
Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása					



Az ERFA következő beruházási prioritásaihoz is kapcsolódnak a jelen Stratégiában meghatározott célkitűzések:

25. táblázat: Kapcsolódás az ERFA prioritásokhoz

ERFA beruházási prioritások	ITS célok	1. Városi szerepkör erősítése	2. Közzolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
A kkv-k versenyképességének fokozása						
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése						
A környezet megőrzése és védelme, valamint a forráshatékonyság támogatása						
A fenntartható közlekedés támogatása és a szűk keresztmetszetek eltávolítása az alapvető fontosságú hálózati infrastruktúrákból						
A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése						
A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és mindenfajta diszkrimináció elleni küzdelem						
Az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével						

Az ESZA célkitűzéseit az alábbi Tematikus és Területi célokkal lehet összhangba hozni:



26. táblázat: Illeszkedés az ESZA céljaihoz

ITS célok ESZA célkitűzések	1. Városi szerepkör erősítése	2. Köszolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
Munkahelyek az embereknek					
Társadalmi befogadás					
Jobb oktatás					
Hatékonyabb közigazgatás					

A közös agrárpolitika átfogó céljaival összhangban a 2014–2020-as időszakra szóló uniós vidékfejlesztési politika a következő három hosszú távú stratégiai célkitűzés megvalósítására irányul:

- versenyképesebbé kell tenni a mezőgazdaságot,
- gondoskodni kell arról, hogy társadalmunk fenntarthatóan gazdálkodjon a természeti erőforrásokkal, és megtegye az éghajlatváltozás problémájának kezeléséhez szükséges intézkedéseket, valamint
- kiegyensúlyozott területfejlesztéssel – többek között munkahelyteremtéssel és -megőrzéssel – meg kell erősíteni a vidéki gazdaságok és közösségek életképességét.

27. táblázat: Kapcsolódás az EMVA prioritásokhoz

ITS célok EMVA prioritások	1. Városi szerepkör erősítése	2. Köszolgáltatások elérhetőségének és a lakosság életminőségének javítása	3. A gazdasági versenyképesség fokozása	4. Élhető környezet, gyarapodó népesség	5. Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken
A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben					



4.2. Belső összefüggések

Hajdúsámson Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának belső összefüggéseit az alábbi ábra mutatja be. Az ábrán a középtávú városi célok és a fejlesztési prioritások közötti kapcsolatok láthatóak.

2. ábra: Az ITS belső összefüggései





5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A stratégia megvalósíthatóságát veszélyeztető fő kockázatok feltárására a kockázatelemzés módszerét használjuk. A kockázatelemzés célja a kockázatok beazonosítása, elkerülése, hatásainak mérséklése. A fejezet azokat a kockázatok, történéseket, eseményeket tartalmazza, melyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését, megvalósulását veszélyezteti. Összeállítását meghatározta a helyzetelemzésben kialakított SWOT - elemzés külső-belső tényezőinek áttekintése, illetve az azokhoz kapcsolódó fő kockázatok azonosítása. Annak érdekében azonban, hogy a kockázatok elemzése a stratégia megvalósítását ténylegesen, hatékonyan segítse, a megvalósulást esetlegesen akadályozó tényezők mellett a bekövetkezésük valószínűségét csökkentő intézkedésekkel, valamint a potenciális bekövetkeztük esetére tervezett intézkedésekkel is kalkulálunk. A jelen fejezetben beazonosított kockázatok időszakonkénti értékelése, felülvizsgálata azonban a stratégia megvalósítása, nyomon követési folyamata, monitoringja során is elengedhetetlen feladat.

Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása szempontjából fontos azonosítanunk a kockázatok, melyek esetleges bekövetkezése esetén negatív hatással vannak a stratégia céljaink elérésére.

Jelen fejezet a kockázatok bemutatása mellett ismerteti azok hatását, megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint az esetleges bekövetkezésük esetén a kezelésükre tervezett intézkedéseket. Ezen információk táblázatos formában kerülnek bemutatásra, külön szöveges formában nem kerülnek kifejtésre.

A kockázatoknak alapvetően három nagy csoportja került meghatározásra:

Előkészítéshez kapcsolódó kockázatok: Az egyik legnagyobb kockázatot az jelenti, ha a pályázati források nem állnak rendelkezésre, módosul a jogszabályi/intézményi háttér, illetve az előkészítés során időbeli csúszás történik. Jelentős kockázat lehet a társadalmi ellenállás is, ennek kiküszöbölése érdekében az ITS készítése, a társadalmasítás és elfogadás időszakában is fontosak a különböző szereplők közötti folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk.

Megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok: A megvalósítás legfőbb kockázatait a tervezett projektek megvalósításával kapcsolatos műszaki és pénzügyi nehézségek jelenthetik, amelyek megfelelő előkészítési, tervezési tevékenységgel jelentősen csökkenthetők. Ugyanakkor ki kell emelni, hogy a község tervezett fejlesztéseire nagy hatással van a kedvezőtlen gazdasági helyzet, az önkormányzatok csökkenő adóbevételei, a költségvetési elvonások. Ebben a helyzetben a tervezett fejlesztések finanszírozási háttérét leginkább a pályázati források jelentik. A gazdasági szereplők fejlesztéseire nagy hatással van a gazdasági helyzet, a saját erőforrásokkal való gazdálkodás, a hitelezés nehézségei őket is a pályázati források kiaknázása irányába tolják.

Fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok: a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartására, a lehetséges fenntartási kockázatok minimalizálására.



28. táblázat: Kockázatok azonosítás, a kockázatkezelés módja

Kockázat megnevezése	Kockázat bekövetkezésének valószínűsége	Kockázat hatása	A hatás leírása	Kockázat kezelésének módja
Előkészítési kockázatok				
Pályázati források nem állnak rendelkezésre	magas	jelentős	A pályázati források kimerülése vagy a pályázati lehetőségek beszűkülése a projekt megvalósítását sodorja veszélybe. Amennyiben az Önkormányzat saját forrásból vagy piaci alapon kívánja finanszírozni a projekt megvalósítását, az eladósodáshoz vagy az önkormányzat anyagi terheinek jelentős növekedéséhez vezet.	- Folyamatos egyeztetés a Közreműködő Szervezettel, az Operatív Program lebonyolításáért felelős minisztériummal, így az Önkormányzat fel tud készülni a pályázati rendszer változásaira és a várható pályázati felhívásokra. - Rugalmas, gyorsan reagáló városi projektmenedzsment szervezet felállítása vagy együttműködés pályázatíró szervezetekkel, projektmenedzsment cégekkel. - A beruházások előkészítési szakaszának megindítása még a pályázatok meghirdetése előtt.
Módosuló jogszabályi vagy intézményi háttér	magas	jelentős	A jogszabályok módosulása jelentősen befolyásolhatja, akár megakadályozhatja az egyes projekt megvalósítását, vagy jelentősen megdrágíthatja azokat. Az intézmények tulajdonosi szerkezetének esetleges módosulása miatt nem az Önkormányzat lesz egy intézmény fenntartója, így jogosulatlanná válik egy projektötlet benyújtására.	- Jogszabályi változások folyamatos nyomon követése. - Egyeztetés a fejlesztéssel érintett intézményekkel, azok fenntartóival, minisztériumokkal. - Jogi szakértő alkalmazása.
Előkészítés időbeli csúszása	magas	közepes	A tervezési vagy más előkészítési munkálatok elhúzódása rossz esetben akár a projekt megghiúsulását is okozhatja,	Megfelelő referenciákkal rendelkező tervező cég kiválasztása.



Kockázat megnevezése	Kockázat bekövetkezésének valószínűsége	Kockázat hatása	A hatás leírása	Kockázat kezelésének módja
			amennyiben a rendelkezésre álló források kimerülnek. A kapkodó tervezés téves költségbecslésekhez és nem megfelelően kidolgozott műszak tartalomhoz vezethet, ami rontja a projekt hatékonyságát. A hosszúra nyúló tervezési időszak a megvalósításra rendelkezésre álló időszakot rövidíti le.	- Szakmailag tapasztalt projektmenedzsmen szervezet bevonása az előkészítésbe. - Korábbi tapasztalatok felhasználása. - A fejlesztésben érintett szakterületek munkájának összehangolása.
Megfelelő humánerőforrás hiánya	alacsony	közepes	A tervezett fejlesztések megfelelő előkészítéséhez és megvalósításához kellő szakmai tapasztalattal rendelkező munkatársakra van szükség. Amennyiben ez az Önkormányzat alkalmazásában nem áll rendelkezésre, úgy külső forrásból szükséges biztosítani a megfelelő menedzsmen szervezetet.	- Az Önkormányzat szervezeti felépítésében külön projektmenedzsmenért felelős részleg illetve munkakör kialakítása szükséges. - Amennyiben belső forrásból nem teljesíthető, külső projektmenedzsmen szervezetet kell bevonni.
Társadalmi ellenállás a projektekkel kapcsolatban	alacsony	közepes	Lakossági ellenállás késlelteti a projektek előkészítését, a pályázat benyújtását. Az ellenállás megkérdőjelezi a projekt hosszú távú fenntarthatóságát.	- Megfelelő egyeztetés a lakossággal. Szükség esetén tájékoztató fórumok tartása, dokumentumok készítése a projekt hatásairól. - A célcsoport képviselőinek bevonása a tervezési folyamatba. - Folyamatos kapcsolattartás civil szervezetekkel, képviselőkkel.
Megvalósítási kockázatok				
Közbeszerzések elhúzódása, sikertelensége	közepes	magas	A közbeszerzési eljárás nem megfelelő lebonyolítása a közbeszerzés időbeli csúszását vagy sikertelenségét okozhatja.	Megfelelő referenciákkal rendelkező közbeszerzési szakértő alkalmazása.



Kockázat megnevezése	Kockázat bekövetkezésének valószínűsége	Kockázat hatása	A hatás leírása	Kockázat kezelésének módja
			Mindkét tényező jelentős hatással lehet a beruházás megvalósítására, ami az időbeli ütemezés csúszása révén negatív hatással lehet a kivitelezés műszaki színvonalára.	Az előkészítés során a közbeszerzési törvény előírásait is figyelembe kell venni.
A projekt megvalósítására tett árajánlatok jelentősen meghaladják a tervezett költségeket	magas	magas	Amennyiben a beruházás költségei nem megfelelően és kellő körültekintéssel lettek megbecsülve, akkor a tényleges árajánlatok jelentősen eltérhetnek a pályázatban becsült értékektől. Ez jelentős finanszírozási nehézségeket okozhat az Önkormányzat számára, ami akár a település adósságának növekedését vagy a projekt megghiúsulását is okozhatja. A tervezettnél magasabb beruházási költségek okozhatják a műszaki tartalom beruházás közbeni csökkentését, egyes fejlesztési elemek elhagyását. A megvalósítás közbeni áttervezés ronthatja a beruházás hasznosulását, későbbi kihasználtságát, használati értékét.	- Gondos előkészítés, a tervek részletes kidolgozása - A tervezés minőségellenőrzése, a költségek több szakértő általi ellenőriztetése - Különböző szakterületek munkájának összehangolása - Fejlesztési elemek indokoltságának felmérése, a felesleges, nem hatékony elemek elhagyása
Kivitelezés során előre nem látható műszaki akadályok, határidő be nem tartása	közepes	jelentős	Amennyiben az épület állapota nem teszi lehetővé, vagy az állapotfelmérés nem kellő alaposítással kerül elvégzésre, fennáll a veszélye, hogy a kivitelezés során nem várt műszaki problémába ütköznek, ami csak pótmunka előírásával és jelentős többletköltséggel orvosolható. Ez mind a beruházás időben történő megvalósítását,	- Megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkező tervező kiválasztása az előkészítés során. - Alapos állapotfelmérés mind a tervezés, mind a közbeszerzési eljárás során. - Megfelelő műszaki referenciákkal rendelkező kivitelező kiválasztása, illetve ennek előkészítése a közbeszerzési eljárás során



Kockázat megnevezése	Kockázat bekövetkezésének valószínűsége	Kockázat hatása	A hatás leírása	Kockázat kezelésének módja
			mind az Önkormányzat költségvetését veszélyezteti.	- Megfelelő mértékű kötbér kikötése késedelmes teljesítés esetére. - Tapasztalt, referenciákkal rendelkező műszaki ellenőr alkalmazása
Rossz minőségű kivitelezés	közepes	alacsony	A rossz minőségű kivitelezés nem megfelelő műszaki és esztétikai állapotot eredményezhet, mindemellett a későbbi javítások jelentős többletköltséget róhatnak az Önkormányzatra. A rossz minőségű kivitelezés lakossági fogadtatása meglehetősen negatív, és rontja az Európai Unió forrásokat kezelő intézményrendszerbe és a közintézményekbe vetett bizalmat.	- Megfelelő műszaki referenciákkal rendelkező kivitelező kiválasztása, illetve ennek előkészítése a közbeszerzési eljárás során - Megfelelő garanciális illetve jótállási feltételek kikötése a közbeszerzési eljárás során. - Tapasztalt, referenciákkal rendelkező műszaki ellenőr alkalmazása
Használatbavételi, működési engedélyek beszerzése elhúzódik	magas	közepes	A projekt lezárása, késedelmet szenved, ami pályázati források elszámolhatóságát, illetve az Önkormányzat likviditását veszélyezteti.	- Kapcsolatfelvétel az engedélyező hatóságokkal már a kivitelezés során - Engedélyező hatóságok képviselőinek bevonása a kivitelezés alatti kooperációkba
Az indikátorok teljesítése nem történik meg.	közepes	alacsony	A fenntartás hatékonyságát mérő eredményindikátor-vállalások nem teljesülnek.	- A célokhoz illeszkedő, teljesíthető és mérhető indikátorok és reális vállalások meghatározása szükséges. - Szükség esetén szerződésmódosítás benyújtása a Közreműködő Szervezettel egyeztetve.
Fenntartási kockázatok				
A fejlesztés kihasználtsága nem megfelelő	közepes	jelentős	A projektek fontos célja, hogy az eredményként létrehozott beruházás megfelelő kihasználtságú vagy hatású	Az előkészítés során az igények pontos felmérése



Kockázat megnevezése	Kockázat bekövetkezésének valószínűsége	Kockázat hatása	A hatás leírása	Kockázat kezelésének módja
			legyen. Amennyiben ez nem megfelelő, a fejlesztési források felhasználása hatékonytalan lesz, és adott esetben a Közreműködő Szervezet a források egy részének visszafizetésére is kötelezheti az Önkormányzatot.	- A megvalósítás után az elért eredmények, a fejlesztés megvalósításának kommunikálása a célcsoport irányába - A beruházás kihasználtságát segítő ösztönző rendszer bevezetése.
Az indikátorok teljesítése nem történik meg.	közepes	alacsony	A fenntartás hatékonyságát mérő eredményindikátor-vállalások nem teljesülnek.	- A célokhoz illeszkedő, teljesíthető és mérhető indikátorok és reális vállalások meghatározása szükséges. - Szükség esetén szerződésmódosítás benyújtása a Közreműködő Szervezettel egyeztetve.
Nem megfelelő minőségű kivitelezés, garanciális problémák	közepes	közepes	Az épület gyors állapotromlása, elhasználódása, amely esztétikai és funkcionális szempontból is rontja a beruházás értékét.	- Megfelelő műszaki referenciákkal rendelkező kivitelező kiválasztása. - Megfelelő garanciális illetve jótállási feltételek kikötése a közbeszerzési eljárás során. - Megbízható műszaki ellenőr szerződtetése.
A projekt fenntartási költségei magasak	közepes	közepes	Amennyiben a beruházás nem megfelelően kerül megtervezésre, illetve nem megfelelő, környezetbarát technológiák kerülnek alkalmazásra illetve a kihasználtság alacsony, akkor jelentős összeget emészthet fel az épület fenntartása, ami jelentős terhet róhat a város költségvetésére.	- Környezetbarát műszaki és technológiai megoldások alkalmazása a tervezés során. - A projekt előkészítése során részletes pénzügyi és költség-haszon elemzés készítése a várható bevételekről és kiadásokról.



6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMONKÖVETÉSE

6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem fejlesztési beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Jelen fejezetben kerülnek bemutatásra az önkormányzat azon fejlesztési és nem beruházási jellegű, jelenlegi és jövőbeli tevékenységei, melyek a kitűzött középtávú célok megvalósulását támogatják, segítik. A kitűzött városrehabilitációs célok elérését segítő nem beruházási jellegű tevékenységek körébe tartoznak részben olyan tevékenységek, melyek már működnek a településen, részben pedig olyanok is bemutatásra kerülnek, melyek bevezetésére, elindítására a későbbiek során kerül(het) sor.

A nem fejlesztési jellegű tevékenységek körébe elsősorban azok az önkormányzat hatáskörébe tartozó eszközök sorolhatók, amelyekkel a döntéshozók a stratégiai elképzeléseknek megfelelően alakítják a beruházások (elsősorban jogi) környezetét. Tehát ezen tevékenységek a rendeletekre és szabályzatokra épülő helyi szabályozást és annak gyakorlati alkalmazását, illetve a stratégiához kapcsolódó adminisztratív feladatok hatékony ellátását jelentik.

A célirányosan alakított szabályozási környezet jelentős szerepet játszik a fejlesztések, illetve az azokhoz kapcsolódó konkrét beruházások mind időben, mind a rendelkezésre álló források felhasználásának tekintetében történő hatékony megvalósításában. A kiszámítható, a következetes, és a stratégiai célok elérését minél inkább szem előtt tartó szabályozás hiánya, azonban önmagában is igen komoly gátló tényezőt jelenthet.

A fejlesztések megvalósítását segíti a 2015-ben felülvizsgált Hajdúsámsoni Településfejlesztési Konceptió. továbbá a 2015. áprilisban elfogadott, 2015-2019. évekre készült települési Gazdasági Program. A Gazdasági Program helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek az Önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

Hajdúsámson városa a fentiekén kívül a következő szabályzókkal, stratégiai dokumentumokkal rendelkezik:

- Környezetvédelmi Program
- Esélyegyenlőségi Program

A természeti és épített környezet megóvása érdekében tett intézkedések, úgymint a helyi védelem alatt álló épületekről szóló rendeletek, a szelektív hulladékgyűjtési rendszer működtetése, a közfoglalkoztatási program keretében végzett parkosítási, fásítási akciók hozzájárulnak a lakosság környezettudatos szemléletének formálásához.

Az épített környezet megóvását szolgálják a folyamatban lévő és tervezett intézmény- és egyéb épület felújítások is.

A közbiztonság javítása és a bűnmegelőzés érdekében a településen polgárőrség működik.

A város gazdasági potenciáljának kihasználása érdekében indokolt egy önkormányzati szolgáltatási csomag kidolgozása a betelepülő vállalkozások számára.



A tervezett fejlesztések megvalósulása során hangsúlyos szerepet kap a tájékoztatás- és nyilvánosság, a partnerségi fórumok és a beruházásokhoz kapcsolódó információáramlás.

Indokolt lehet egy turisztikai stratégia megalkotása, melynek fókuszában a településen fellelhető kiaknázatlan turisztikai attrakciók állhatnak.

Kiemelt jelentőséggel bír a település életében az Önkormányzat gazdaságélénkítő programja és ennek megvalósulását szolgáló intézkedései, melyek Hajdúsámsonban a következők:

- Vállalkozói telephelyek kialakítására alkalmas ipari területek közművesítése, majd bérbeadása/eladása vállalkozások számára kedvezményes áron.
- Gyors és hatékony ügyintézés a vállalkozások számára hatósági ügyekben.
- Iparüzési adókedvezményt az adott évben vállalkozási tevékenységet kezdő cégek és egyéni vállalkozók részére.
- A vállalkozók anyagi terheinek csökkentése érdekében a törvényben meghatározott maximális adómérték helyett alacsonyabb adómérték meghatározása.

6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása szervezeti kereteinek meghatározása

A jelen dokumentumban kitűzött fejlesztési célok megvalósításáért, a kapcsolódó dokumentumok elkészítéséért, a szabályozási eszközök megteremtéséért Hajdúsámson Város Önkormányzata felel.

Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása olyan szervezeti működést kíván meg a városoktól, amely biztosítja

1. egyrészt a stratégia egészének folyamatos karbantartását, az elért eredmények visszacsatolását a stratégia tervezési folyamatába (*stratégiai menedzsment*);
2. másrészt a stratégia által kijelölt akcióterületi alapú fejlesztések professzionális és hatékony megvalósítását (*operatív menedzsment*).

A stratégiai menedzsment a „hatások” érvényesüléséért, az operatív menedzsment pedig az eredményekért (mind a közvetlen „kimenetek”, mind a tényleges eredmények) felel. Az eredmények visszacsatolása a program nyomon követéséből („monitoring”) származó adatok alapján történik.

Stratégiai menedzsment szervezet

A stratégiai menedzsment fő feladatai:

- Az ITS megvalósulásának folyamatos nyomon követése, értékelése. Ennek keretében az elhatározott fejlesztések megvalósulásának figyelemmel kísérése, azok elvárt eredményeinek és hatásainak értékelése, az ITS által kitűzött célok teljesülésének nyomon követése.
- A városfejlesztés társadalmi, gazdasági és szabályozási környezete változásának figyelemmel kísérése, a külső feltételrendszer változásainak a stratégiai célokra és eszközökre gyakorolt hatásainak elemzése, értékelése.
- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS cél- és eszközrendszerébe.



AZ ITS stratégiai menedzsmentje képes arra, hogy érdemben segítse a város jövőbeli projektjeinek helyi koordinációját, kapcsolatot tartson a város felső szintű vezetésével, a megyei szintre delegált végrehajtó feladatok felelőseivel, a szakmai tartalom tekintetében pedig befolyásolja az egyes projektek végrehajtására irányuló operatív menedzsment tevékenységét. A döntéshozatalért a városvezetés felelős.

A stratégia menedzsment szervezete nem választható el a város önkormányzatának szervezeti rendszerétől. A feladatokat az önkormányzati hivatal szakapparátusa végzi. A stratégiai menedzsment tagja a Polgármester, a szervezetbe az alábbi szervezeti egységek delegálnak tagokat:

- Pénzügyi és Gazdasági Osztály
- Városfejlesztési és Műszaki Osztály
- Szociális és Gyámügyi Osztály
- Jogi és Szervezési Osztály
- Polgármesteri Kabinet

Kiemelt figyelmet kell fordítani a stratégia társadalmi szintű monitoringjára. Ennek megvalósítása szintén a stratégiai menedzsment szervezet feladata. Érdemes és szükségszerű lehet éves, rendszeres partnerségi fórum szervezése. A fórum által tárgyalt tematika összeállítását a stratégiai menedzsment, a szakmai anyagok előkészítését, előterjesztéseket a hivatal érintett részlege végzi. Mivel a fórum stratégiai kérdésekben segítheti és megalapozhatja a városvezetés döntéseit, évente legalább egyszer szükséges összehívni, ennek kapcsán pedig az ITS egészének és a kulcsfontosságú fejlesztések megvalósulásának áttekintése szükséges. A stratégiai döntéseket a város vezetése hozza meg, a partnerségi fórum szerepe, hogy a döntésekhez információt szolgáltatson, igényeket, szándékokat tudatosítson, javaslatokat tegyen és az érintett közösség is visszaigazolja a döntések megalapozottságát. Ezeket a fórumokat a médián keresztül elérhetővé teszik a település összes lakója számára, és különböző módszerekkel biztosítják a hozzászólás lehetőségét a jelen nem lévők részére is (pl.: az önkormányzat honlapján partnerségi felület).

Operatív menedzsment szervezet

A racionalitás, a szükségesség és a fenntarthatóság elveit szem előtt tartva megállapítható, hogy az integrált településfejlesztési stratégiában nevesített fejlesztési elképzelések megvalósításához nem szükséges városfejlesztő társaság létrehozása és működtetése. Az önkormányzat jelenlegi és jövőbeli anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy hosszú távon fenntartsa és finanszírozzon egy ilyen jellegű szervezetet.

Az operatív menedzsment szervezeti egység tagjai az önkormányzat munkatársai és szükség esetén külső megbízottak. Az operatív menedzsment felelős az egyes projekttevékenységek szakmai, pénzügyi lebonyolításáért, azok megfelelő határidőre történő teljesüléséért. A menedzsment szervezet beszámolókat készít a stratégiai menedzsment szervezetnek, illetve a támogatók felé.

Az egyes beavatkozások sikeres megvalósítása érdekében az alábbi menedzsment pozíciók betöltése, és a hozzájuk tartozó elvárásoknak való megfelelés szükséges:

- *Projekt menedzser*
 - vezetői-, üzleti tervezési tapasztalatok
 - projekt menedzsment, pályázati menedzsment területen szerzett tapasztalat

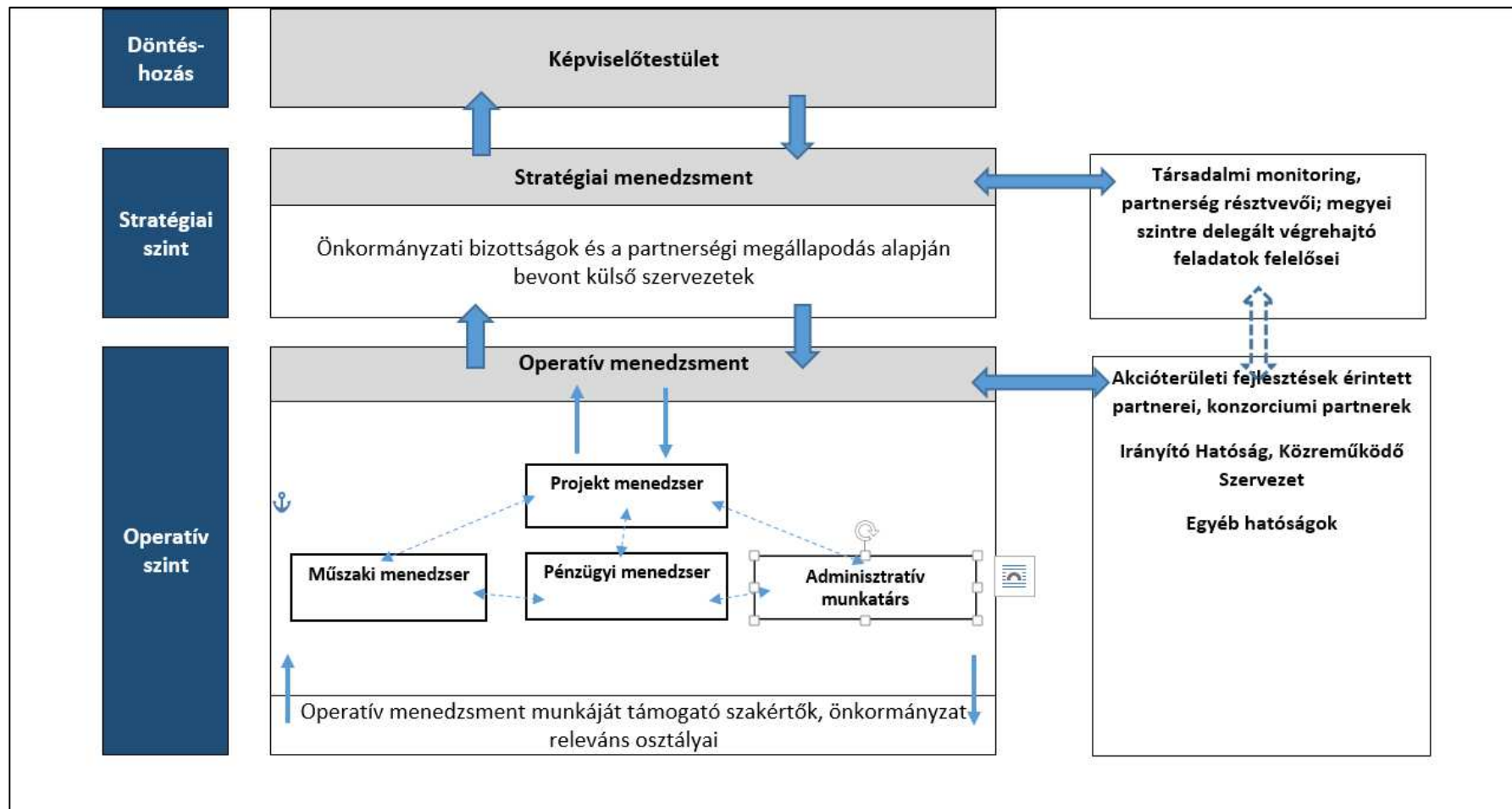


- beruházások (kiemelten EU támogatásból megvalósult, közsféra beruházások) előkészítésében, szervezésében, irányításában szerzett jártasság
- koordinációs tapasztalatok és készségek együttműködésben, kapcsolattartásban (kiemelten az önkormányzat testülete, intézményei és külső partnerek).
- *Műszaki menedzser*
 - támogatott beruházási típusú projektek végrehajtásában szerzett gyakorlat
 - beruházás műszaki ellenőrzésében vagy lebonyolításában szerzett tapasztalat,
 - pályázat készítésben szerzett tapasztalat.
- *Pénzügyi menedzser*
 - önkormányzati gazdálkodás átfogó ismerete,
 - támogatott beruházások pénzügyi lebonyolításában, elszámolásában szerzett jártasság,
 - az unós támogatások pénzügyi szabályozásának részletes ismerete.
- *Adminisztratív munkatárs*
 - feladata a projektmenedzser és a pénzügyi menedzser (esetlegesen műszaki menedzser) munkájának támogatása,
 - önkormányzati gazdálkodás ismerete,
 - beruházások pénzügyi lebonyolításában szerzett jártasság.
- *Operatív menedzsment munkáját támogató szakértők:*
 - Kommunikációs, marketing feladatokért felelős szakember
 - Jogi tanácsadásért és közbeszerzésekért felelős szakember
 - Könyvvizsgálatért felelős szakember.

Az önkormányzat részben már rendelkezik a fenti humán erőforrás háttérrel, de a stratégia megvalósítása során további kapacitásbővítés és eseti jelleggel külső szakember megbízása szükséges. A jelenleg egyéb munkakört ellátó hivatali dolgozók tovább nem terhelhetők. A beavatkozások zavartalan, a tervezett határidőre történő megvalósítása érdekében a kapacitásbővítés szükségességéről, illetve a külső szolgáltatások igénybevételéről a stratégiai menedzsment szervezet dönt.



3. ábra: A megvalósítás szervezeti keretei





6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

A tervezés során meghatározásra kerültek a város azon partnerei, amelyekkel a település kapcsolatban van, vagy kapcsolatba kell lépnie az integrált településfejlesztési stratégia készítésekor. Ez partnerségi terv keretében történt meg. A dokumentumban meghatározásra kerültek a partnerségi egyeztetés eszközei, a módszertan, a kapcsolódó feladatok és felelősök is kijelölésre kerültek.

Mivel Hajdúsámson fejlődése a Debreceni Járás és Hajdú-Bihar megye északkeleti részének egyik fontos városaként nemcsak a helyi lakosság, hanem a környező településeken élők életére is közvetlen befolyással bír, és természetesen a közvetlen környezet is hatással van a város fejlődésére, ezért rendkívül fontos, hogy a környező települések is megismerhessék az elkészült integrált településfejlesztési stratégia tervezetét, annak tartalmát velük egyeztessék (314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet szerinti partnerségi egyeztetésnek megfelelően).

Fontos, hogy ezen települések fejlesztési elképzelései, céljai illeszkedjenek Hajdúsámson jövőbeli terveihez, ezzel elősegítve, hogy a környező települések saját fejlesztései harmonizáljanak a „nagyváros”, jelen esetben a járásszékhely Debrecen stratégiájával. Az aktív párbeszéddekkel és konzultációkkal elérhető továbbá, hogy a város fejlesztései a lehető legnagyobb mértékben építsenek a környéken található kihasználatlan gazdaság- és társadalom-fejlesztési potenciálokra. A tervezési időszakban történő egyeztetésekkel elősegíthető, hogy az egy „környékhez” tartozó települések közösen alakítsanak ki speciálisan fejlesztendő tevékenységeket, kiemelt súlypontokat.

Az érintett települési önkormányzatok a következők:

- Debrecen,
- Bocskai kert,
- Hajdúhadház,
- Nyíradony,
- Balkány
- Geszteréd

Már az ITS tervezési folyamatába bevonására kerültek az előzőekben nevesített települések, ezen önkormányzatok érintettek Hajdúsámson városfejlesztési projektjeinek megvalósítása kapcsán.

A környező településekkel közösen megvalósítandó projekteket csak a társadalmassítást követően van lehetőség részletesen bemutatni, amennyiben ilyen típusú projektek megvalósítása iránti igény is felmerül.

6.4. Monitoring rendszer kialakítása

A monitoring rendszer kialakítását számos elv alakította. Fontos szempontként jelent meg az a tapasztalat, hogy a 2007-2013-as időszakban a célok méréséhez szükséges adatok nem, vagy csak igen korlátozott mértékben álltak a település rendelkezésére. Ez egyrésztől nagyban befolyásolta a település számára választott fejlesztési stratégia sikerességének mérését, megítélését, másrésztől jelentősen megnehezítette az egyes megvalósuló fejlesztések keretében szükséges adatszolgáltatások teljesítését, csorbította azok összehasonlíthatóságát. Ezen felül pedig számos esetben szükségessé tette az indikátorvállalások felülvizsgálatát, szükség szerinti módosítását, amely jelentős adminisztratív terhet jelentett a kedvezményezettek számára. Ezt tovább tetézte az egyes indikátorok



(számszerűsíthető mutatók) nem egyértelmű és egységes értelmezése, számítási módszertanának hiánya.

Ezen tapasztalt nehézségekből fakadóan, továbbá a 2014-2020-as tervezési ciklusban alkalmazandó „eredményközpontúság” elve miatt a monitoring rendszer tervezésekor kiemelt figyelmet kell fordítani az eredmények nyomon követésére. Az indikátorok, célértékük, legfőképpen teljesülésük szerepe különösen hangsúlyossá válik, így elengedhetetlen, hogy a stratégiában szerepeltetett indikátorkészlet egyértelmű és hozzáférhető adatokra épüljön, illetve, hogy a vállalások reálisan teljesíthetőek legyenek.

Az indikátorok tervezése kapcsán fontos elem, hogy minden elvárt információt tartalmazzon a stratégia, így az indikátor típusát, az indikátor bázis és célértékét, az indikátor forrását és a mérésének módját, gyakoriságát is. Mindezek figyelembevételével került kialakításra a járásszékhely stratégiájának monitoring rendszere és működtetési mechanizmusa. A tervezők indikátorokra vonatkozó általános alapelvei a következők voltak:

1. Az első kritérium az adatok hozzáférhetősége, hiszen ha egy mutató nem hozzáférhető, akkor kvázi használhatatlan, azaz projekt és programszinten sem alkalmazható érdemben. Célszerű volt tehát olyan indikátorokat meghatározni, amelyek a megvalósítás adott szakaszában bizonyosan kimutathatók.
2. Az indikátor legyen megbízható, azaz a valós állapotot tükrözze.
3. Az információ frissessége nagyon fontos minőségi kritérium, azaz egy adott időponthoz kötött indikátornak valóban arra az adott időpontra vonatkozó információt kell mutatnia.
4. A mutatónak relevánsnak kell lennie, azaz a projekt azon jelenségét kell mérnie, ami érdekes a program egésze szempontjából.
5. A jó mutatónak meghatározottnak kell lennie, hogy bárki, akinek használnia kell, megértse, és valóban arra a jelenségre vonatkozzon, amit mérni szeretnénk. A mutató értelme, jelentése, azonos kell, hogy legyen a döntéshozók, a nyilvánosság és a projektmenedzsment számára, pontosan kell tükröznie a mért, vizsgált fogalmat.

Az operatív menedzsment feladata, hogy beavatkozásonként külön-külön meghatározott időszakonként (évente, félideben, hosszabb távon) mérje az indikátorok aktuális értékét, azokról beszámoljon a stratégiai menedzsment szervezetnek.

A korábbi tervezési időszak egyik legfontosabb indikátorokhoz kapcsolódó problematikája volt, hogy nem létezett előre meghatározott indikátor-definíció, ebből adódóan az egyes indikátorok alatt a program végrehajtásában résztvevő más-más szereplők nem ugyanazt értették. Ezen félreértések kiküszöbölése céljából a 2014-2020-as időszakra vonatkozóan már készülnek a vonatkozó, főként a települési önkormányzatok fejlesztéseire fókuszáló TOP Indikátor definíciós lapok, így az indikátorok kiválasztása ezek előírásainak (definíció, számítási mód, teljesülés elvárt időpontja, elvárt igazoló dokumentumok stb.) figyelembevételével történt. Azon mutatók esetében, melyek tekintetében a támogató szervezet nem határoz meg előírást, a menedzsment szervezet saját mérési módszertant dolgoz ki (a táblázatban dőlt betűvel szerepeltetve), melyeket a monitoring során következetesen alkalmaz.



A stratégia megvalósulásának átfogóbb értékelése az eredmény- és hatásindikátorok vizsgálatával történik, tervezetten évente, illetve az időközi (midterm - félidei) értékelés során. A vizsgálat nemcsak a számszerűsíthető eredmények, értékek alakulására terjed majd ki, hanem a kitűzött célok relevanciájának áttekintésére is. A stratégia érdemi áttekintése során korrekciók történhetnek az elvárt eredmények, valamint az időközben megváltozott külső körülmények hatásainak következtében. A jövőkép elérése érdekében változhatnak a rövid- és középtávra kitűzött célok, az akcióterületek, a konkrét beavatkozások, valamint a számszerűsíthető eredmények köre. Az értékelés szakaszában indokolt esetben külső szakértők bevonására is sor kerülhet. A hatásindikátorok mérése hosszabb időtávon, kb. 5 éven át történhet, mely időpont előre hozható, amennyiben a külső környezetben valamilyen jelentős változás áll be. A stratégia megvalósulásának nyomon követésekor kiemelt figyelmet szükséges fordítani az aktív társadalmi részvételre. Nem elhanyagolható szempont a stratégiai menedzsment szervezet felelőssége az együttműködés biztosítása során.

A visszajelzések, vélemények alapján felülvizsgált és a város vezetése által jóváhagyott dokumentumok közzététele többnyire az önkormányzat honlapján keresztül történik.

Az alábbi táblázat tartalmazza az ITS-ben megjelenő projektek indikátorainak körét.

29. táblázat: Indikátorok

Indikátor	Mértékegység	Módszertan/ Adat forrás
A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
Szociális város rehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma	fő	Indikátor definíciós lap alapján, település
Városfejlesztés: Helyreállított lakóegységek városi területeken	lakóegység	Indikátor definíciós lap alapján, település
Szociális célú város rehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	fő	Indikátor definíciós lap alapján, település
A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerő-piaci programokban résztvevők száma	fő	Indikátor definíciós lap alapján, település
A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	Indikátor definíciós lap alapján, település
Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek nagysága	m ²	Indikátor definíciós lap alapján, település
Városfejlesztés: Integrált településfejlesztési stratégiákba bevont területek lakossága	fő	Indikátor definíciós lap alapján, település
Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m	Indikátor definíciós lap alapján, település
Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ²	Indikátor definíciós lap alapján, település
Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
A nem pénzügyi támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	Indikátor definíciós lap alapján, település



Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év	Indikátor definíciós lap alapján, település
Közutak: A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km	Indikátor definíciós lap alapján, település
Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma (beleértve a családi napköziket is)	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m2	Indikátor definíciós lap alapján, település
Kialakított kerékpáros barát települések vagy településrészek száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
Közlekedésbiztonsági fejlesztést megvalósított települések száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, település
Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km	Indikátor definíciós lap alapján, település
Energiahatékonyság: A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése	kWh/év	Indikátor definíciós lap alapján, település
Megújuló energiaforrások: A megújuló energia-termelés további kapacitása	MW	Indikátor definíciós lap alapján, település
Üvegházhatást okozó gázok csökkentése: az üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése	CO2 egyenérték	Indikátor definíciós lap alapján, település
Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés	PJ/év	Indikátor definíciós lap alapján, település
A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	PJ/év	Indikátor definíciós lap alapján, település
Egészségügy: Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	fő	Indikátor definíciós lap alapján, település

A monitoring feladatok elvégzéséhez kapcsolódó adatok gyűjtéséért és a megvalósulás előrehaladásának méréséért szintén az Önkormányzat egyes osztályai a felelősek, akik szintetizálják az egyes kedvezményezettek indikátorainak megvalósulását. A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra negyedéves rendszerességgel konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában, így a partnerek folyamatosan nyomon tudják követni a monitoring folyamatokat.



TÁBLÁZAT-, ÁBRA- ÉS TÉRKÉPJEGYZÉK

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A középtávú városi célok jellege.....	10
2. táblázat: A középtávú városi célok és az akcióterületek közötti összefüggések.....	11
3. táblázat: Városközpont akcióterületen tervezett beruházások	16
4. táblázat: „Oncsa” akcióterületi projektek	19
5. táblázat: Sámsonkert akcióterületen tervezett projektek	20
6. táblázat: Martinka akcióterületi projektek.....	22
7. táblázat: Akcióterületeken kívüli (A), hálózatos projektek (H), pontszerű beavatkozások (P), városi szintű projektek (V)	23
8. táblázat: Városközpont akcióterület – vázlatos pénzügyi terv.....	26
9. táblázat: Oncsa akcióterület – vázlatos pénzügyi terv	27
10. táblázat: Sámsonkert akcióterület – vázlatos pénzügyi terv.....	28
11. táblázat: Martinka akcióterület – vázlatos pénzügyi terv	28
12. táblázat: Akcióterületeken kívüli, hálózatos projektek és pontszerű beavatkozások – vázlatos pénzügyi terv	29
13. táblázat: Akcióterületeken kívüli, hálózatos projektek, pontszerű beavatkozások és a középtávú városi célok kapcsolata.....	31
14. táblázat: Az antiszegregációs programban érintett szegregátum illetve szegregációval veszélyeztetett területek célrendszere	42
15. táblázat: Lehetséges partnerségi együttműködések.....	44
16. táblázat: Az Esélyegyenlőségi Programban megfogalmazott problémák és azokra javasolt intézkedések.....	49
17. táblázat: Az ITS célok és a TK céljai közötti kapcsolat	52
18. táblázat: Az ITS célok és Gazdasági Program céljai közötti kapcsolat	53
19. táblázat: ITS célok és a Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Konceptió céljai közötti kapcsolat	55
20. táblázat: ITS célok és OFTK céljai közötti kapcsolat	56
21. táblázat: ITS célok és Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024 céljai közötti kapcsolat.....	57
22. táblázat: ITS célok és a Nemzeti Környezetvédelmi Program 2014-2019 céljai közötti összefüggések	58
23. táblázat: ITS célok és Nemzeti Közlekedési Stratégia céljai közötti összefüggések	58
24. táblázat: ITS célok és EU2020 11 tematikus célja közötti kapcsolat	60
25. táblázat: Kapcsolódás az ERFA prioritásokhoz	61
26. táblázat: Illeszkedés az ESZA céljaihoz	62



27. táblázat: Kapcsolódás az EMVA prioritásokhoz.....	62
28. táblázat: Kockázatok azonosítás, a kockázatkezelés módja	65
29. táblázat: Indikátorok	77

Ábrajegyzék

1. ábra: Hajdúsámson célhierarchiája	9
2. ábra: Az ITS belső összefüggései	63
3. ábra: A megvalósítás szervezeti keretei	74

Térképjegyzék

1. térkép: Városközpont akcióterület.....	14
2. térkép: Oncsa akcióterület	15
3. térkép: Sámsonkert akcióterület	15
4. térkép: Martinka akcióterület	16
5. térkép: Hajdúsámson szegregátumainak és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolása	34
6. térkép: Hajdúsámson 1. számú szegregátuma.....	35
7. térkép: Hajdúsámson 2. számú szegregátuma.....	36
8. térkép: Hajdúsámson 3. számú szegregátuma.....	37
9. térkép: Az 1. szegregációval veszélyeztetett terület térképi ábrázolása	39



IRODALOMJEGYZÉK

314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről

1301, 1304, 1305/2013/EU

1702/2014. (XII. 3.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti programozási időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról

Európa 2020 stratégia

Európai Unió Területi Agendája (TA2020)

Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete

Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési Koncepciója

Hajdúsámson Gazdasági Program 2015-2019.

Hajdúsámson Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (HEP)

Hajdúsámson Helyi Építési Szabályzata

Hajdúsámsoni Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata (Hatályos: 2016.05.01. naptól)

Hajdúsámson Településfejlesztési Koncepció 2015. évi aktualizálása

Hajdúsámson Településszerkezeti terv

Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

Ladányi Sándor: Társadalom és térszerkezeti átalakulások, http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_05_Ladanyi_Sandor_Tarsadalom_es_terszerkezeti_atalakulasok/ar26.html

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024

Nemzeti Környezetvédelmi Program 2014-2019

Nemzeti Közlekedési Stratégia

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

www.palyazat.gov.hu



1. SZ. MELLÉKLET – VÍZGYŰJTŐ TERÜLETEK

